

BIULETYN BIBLIJNY (2)

ZAWARTOŚĆ: I. Prof. Karl Plötz SJ (6 III 1932 - 28 VI 2013); II. Polska bibliografia biblijnej teologii Jerozolimy.*

I. PROF. KARL PLOTZ SJ (6 III 1932 - 28 VI 2013)

Zacznę od wspomnień o bardzo osobistym charakterze. Gdy w pierwszej połowie października 1978 r. podjąłem studia w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, prof. Karl Plötz był pierwszym wykładowcą, od którego pobierałem wiedzę w murach tej czcigodnej i wielce zasłużonej uczelni. Po jego porannym wykładzie języka hebrajskiego następował wykład greki biblijnej, który prowadził prof. James Swetnam. Gdybym miał najkrócej opisać swego profesora, powiedziałbym, że był uosobieniem powściągliwej serdeczności. Miałem jednak nieodparte wrażenie, że dzieli nas historia. On - Niemiec, ja - Polak, a przecież od zakończenia II wojny światowej upłynęło wtedy zaledwie trochę ponad 30 lat i we wzajemnych kontaktach rozmaite resentymenty i urazy wciąż dawały o sobie znać.

Karl Plötz urodził się 6 marca 1932 r. w Engelshütt, w Bawarii, na północny-wschód od Monachium, w pobliżu granicy z Czechami. Przyszedł na świat w rodzinie kupieckiej, miał brata oraz dwie siostry. Nie znam wojennych i bezpośrednio powojennych losów jego rodziny, ale nie ulega wątpliwości, że były naznaczone doświadczeniami i traumą, którą przeżyli Niemcy w okresie narodowego socjalizmu za rządów Adolfa Hitlera. Bawaria to najbardziej katolicki kraj w całych Niemczech, co zapewne tłumaczy życiowy wybór, którego dokonał młody Karl. 16 września 1949 r., mając lat 17, wstąpił do Towarzystwa Jezusowego, w którym przeszedł kolejne etapy formacji zakonnej. Studia filozoficzne odbył w Pullach i Monachium, a teologiczne w austriackim Innsbrucku i na jezuickim Wydziale Teologii w Lyon-Fourvière, we Francji. 31 lipca 1961 r. przyjął

* Redaktorem Biuletynu biblijnego jest Barbara S t r z a ł k o w s k a , Warszawa.

święcenia kapłańskie, a w 1962 r. uzyskał licencjat z teologii. Szczególnie miło wspominał Innsbruck i w moim odczuciu swoim zachowaniem i sposobem życia bardziej przypominał typowego Austriaka niż Niemca.

W październiku 1970 r. podjął studia w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, uzyskując trzy lata później, w 1973 r., licencjat nauk biblijnych. Wkrótce, w 1976 r., prof. Carlo M. Martini, ówczesny rektor Papieskiego Instytutu Biblijnego, zwrócił się do prowincjała jezuitów z prośbą o oddelegowanie K. Plötza do nauczania biblijnego języka hebrajskiego. Prośba została spełniona, a ukierunkowując całe przyszłe życie jako wykładowcy, wychodziła naprzeciw jego umiejętnościom i zamiłowaniom. Gdy poznałem go trzy lata później, odniosłem wrażenie, że jest to właściwy człowiek na właściwym miejscu. Hebrajszczyznę biblijną wykładał przez 32 lata, najpierw - w latach 1975-1981 - jako asystent, a następnie - w latach 1981-2007 - jako lektor, aż do 2007 r., gdy osiągnąwszy 75 lat życia, przeszedł na zasłużoną emeryturę. Nauczał i w pewnej mierze wychował ponad trzydzieści roczników studentów Papieskiego Instytutu Biblijnego rozproszonych po całym świecie, w tym również niemało Polaków. Przez wiele lat nauczał hebrajskiego w grupie anglojęzycznej, zaś w późniejszym okresie swej pracy dydaktycznej również w grupie włoskojęzycznej. Biorąc udział w zajęciach w języku angielskim, do dzisiaj pamiętam wrażliwość profesora i jego wyrozumiałość względem tych studentów, dla których angielski nie był językiem macierzystym.

Profesor K. Plötz był prawdziwym erudytą. Obok ojczystego języka niemieckiego znał biegle angielski, francuski, włoski, hiszpański i - bardzo dobrze - rosyjski. Znajomość języków nowożytnych była tak perfekcyjna, że wielokrotnie pracował jako tłumacz podczas kolejnych obrad synodów biskupów w Watykanie, a także podczas jezuickich kongregacji ogólnych. Co się tyczy języków starożytnych, oprócz hebrajskiego znał grekę i łacinę. Wśród jego zamiowań, które wyniósł z rodzinnej Bawarii, prym wiodła muzyka i śpiew. W młodości, podczas studiów w Pullach, zajmowała go dyrygentura, także - co szczególnie wymowne - dawnych sakralnych utworów słowiańskich. Ze swoim chórem, który wykonywał również świeckie pieśni i piosenki rosyjskie, koncertował w wielu miejscach, między innymi w słynnej monachijskiej Herkulessaal. Zamieszkawszy w Rzymie, co niedziela był filarem w chórze podczas sprawowania liturgii w Collegium Russicum. Miał wśród Rosjan wielu przyjaciół i znajomych, a zamiłowanie do kultury rosyjskiej, które pozostało mu do końca życia, odróżniało go wyraźnie od innych rzymskich wykładowców teologii, dla których świat kończył się na Dunaju.

Pasją K. Plötza była jazda na nartach i uprawianie sportu. Trwało to tak długo, jak długo pozwalało mu zdrowie. Jezuicy współbracia zapamiętali go jako

człowieka otwartego i wrażliwego, chętnie podejmującego zwyczajne domowe zajęcia i gotowego do sprostania nowym wyzwaniom i obowiązkom. Gdy w pewnym okresie trzeba było zastąpić na Biblicum wykładowcę hebrajszczyzny biblijnej na wyższym poziomie, podjął bez sprzeciwu jego obowiązki. Nikomu nie odmawiał najrozmaitszych przysług, a okazji do ich czynienia w Rzymie jest wyjątkowo wiele. Pomagał uzyskać błogosławieństwa papieskie, zdobywać watykańskie monety i znaczki pocztowe oraz służył jako znakomity przewodnik pielgrzymek po Rzymie i Watykanie.

Ostatnie kilkanaście lat życia prof. K. Plötza było naznaczonych nasilającym się cierpieniem i postępującą chorobą. Lecz i wtedy zachowywał pogodę i spokój ducha, a przede wszystkim silną wiarę, wyniesioną z domu rodzinnego, której nie zdołały zachwiać dziesięciolecia pobytu w Rzymie. W 2010 r. schorowany profesor opuścił Rzym i wrócił do Bawarii. Osiedł w Monachium, gdzie przeżył ostatnie trzy lata pracowitego życia. Gdy choroba i jej skutki stawały się coraz bardziej dotkliwe, dawał liczne przykłady wytrwałej cierpliwości i stałości charakteru oraz głębokiego zawierzenia Bogu.

Profesor Karl Plötz zmarł 28 czerwca 2013 r., w wigilię liturgicznego święta Apostołów Piotra i Pawła. Przeszedł na drugą stronę życia w wieku 81 lat, zaskarbiając sobie wdzięczność studentów i dobrą pamięć tych, którzy mieli szczęście go spotkać i znać.¹

ks. Waldemar Chrostowski, Warszawa

II. POLSKA BIBLIOGRAFIA BIBLIJNEJ TEOLOGII JEROZOLIMY (1945-2010)

Religijny wymiar Jerozolimy potwierdza wieloaspektowa teologia tego Świętego Miasta, odzwierciedlająca jego szczególną pozycję w Starym i Nowym Testamencie. Różnorodne implikacje biblijnej teologii Jerozolimy wyznaczają jej fundamentalne znaczenie w procesie kształtowania się teoretycznych i praktycznych podstaw, zwłaszcza judaizmu i chrześcijaństwa. Ze względu na ważne funkcje biblijnej teologii Jerozolimy w historii i współczesności tych religii stanowi ona przedmiot licznych prac naukowych oraz popularnonaukowych, a także materiałów publicystycznych.

¹ W biogramie wykorzystano informacje zawarte w: *Prof. R.P. Karl Plötz*, *Vinea Electa*. Bollettino informativo dell'Associazione ex-alumni/e del Pontificio Istituto Biblico 13/2013, s. 26-27.

Bibliografia niniejsza prezentuje obszerny wybór publikacji (rodzimych oraz przekładów obcych prac) wydanych w Polsce w latach 1945-2010. Wykaz obejmuje publikacje wszelkiego typu: druki zwarte, wyodrębnione fragmenty (rozdziały, paragrafy) prac natury ogólniejszej, artykuły w dziełach zbiorowych i w czasopismach, a także hasła w encyklopediach, słownikach i leksykonach oraz ważniejsze recenzje.

Bibliografia rejestruje prace dotyczące różnych aspektów biblijnej teologii Jerozolimy, zwłaszcza jej genezy, procesu kształtowania oraz elementów składowych. Starano się jak najpełniej dokumentować prace dotyczące szczególnej roli tego miasta w zbawczym dziele Jezusa Chrystusa. Z licznych publikacji na temat świątyni jerozolimskiej odnotowano w bibliografii pozycje dotyczące jej roli w rozwoju biblijnej teologii Jerozolimy. Zakres problemowy publikacji uwzględnionych w bibliografii obejmuje również kwestie funkcji biblijnej teologii Jerozolimy w odniesieniu do judaizmu i chrześcijaństwa.

W bibliografii zastosowano układ chronologiczny. W obrębie poszczególnych lat materiał ułożono według kolejności alfabetycznej nazwisk autorów publikacji oraz pierwszych wyrazów tytułów prac zbiorowych i anonimowych. Jeśli dany autor napisał więcej prac dotyczących problematyki biblijnej teologii Jerozolimy (i wydanych w tym samym roku), to podano je również w układzie alfabetycznym.

Prace o tytułach wieloznacznych zaopatrzone w nasze uzupełnienia i komentarze wyjaśniające treść publikacji. Uzupełnienia te podano pod opisem bibliograficznym lub po tytule publikacji i wówczas odnotowano je w nawiasach kwadratowych, podobnie jak rozwiązania kryptonomów. Teksty w nawiasach okrągłych zawierają sformułowania pochodzące od autorów prac (lub ich wydawców) oraz wyodrębnione przez nich fragmenty tychże publikacji poświęcone problematyce biblijnej teologii Jerozolimy. Każda zarejestrowana w bibliografii publikacja jest odrębną pozycją, oznaczoną kolejnym numerem.

Na początku niniejszego zestawienia bibliograficznego umieszczono wykaz skrótów, a na jego końcu - skorowidz rzeczowy. W skorowidzu rzeczowym podano, w układzie alfabetycznym, hasła najbardziej charakterystyczne dla problematyki bibliografii. Pod hasłami zasadniczymi wykazano także materiały objęte hasłami węższymi, obok których podano numery pozycji bibliograficznych lub odsyłacze informujące w ramach jakiego hasła dana problematyka została odnotowana.

Prezentowane zestawienie bibliograficzne dokumentuje szeroki zakres recepcji problematyki biblijnej teologii Jerozolimy w literaturze polskiej. Ponadto powyższy wykaz stanowić będzie pomoc w pracach badawczych dotyczących poszczególnych aspektów problematyki biblijnej teologii Jerozolimy oraz w procesie ich popularyzowania.

Wykaz ważniejszych skrótów

ang.	- angielski
art.	- artykuł
ATK	- Akademia Teologii Katolickiej
CSRS	- Congregatio Sanctissimi Redemptoris - Zgromadzenie Najświętszego Odkupiciela - redemptoryści
dot.	- dotyczy
fot.	- fotografia
ilustr.	- ilustracja
im.	- imienia
KAI	- Katolicka Agencja Informacyjna
kol.	- kolumna
MS	- Missionarii Beatae Mariae Virginis a „La Salette” - Zgromadzenie Księży Misjonarzy Matki Boskiej Saletyńskiej - saletyni
nlb.	- nieliczbowane
OFM	- Ordo Fratrum Minorum - Zakon Braci Mniejszych - Zakon Ojców Franciszkanów - franciszkanie
OFMcap	- Ordo Fratrum Minorum Capuccinorum - Zakon Braci Mniejszych Kapucynów - kapucyni
OFMconv	- Ordo Fratrum Minorum Conventualium - Zakon Braci Mniejszych Konwentualnych - franciszkanie konwentualni
okł.	- okładka
OMI	- Congregatio Missionarium Oblatorum Beatae Mariae Virginis
Immacolatae	- Zgromadzenie Oblatów Misjonarzy Maryi Niepokalanej - oblaci
OP	- Ordo Praedicatorum - Zakon Kaznodziejski - dominikanie
oprac.	- opracował
OSB	- Ordo Sancti Benedicti - Zakon św. Benedykta - benedyktyni
PAT	- Papieska Akademia Teologiczna
popr.	- poprawione
poszerz.	- poszerzone
przedm.	- przedmowa
przepr.	- przeprowadził
Ps	- Psalm
red.	- redaktor, redakcja
Rés.	- Résumé (franc, „streszczenie”)
rozdz.	- rozdział
rozm.	- rozmowa
rys.	- rysunek

BIULETYN BIBLIJNY

SAC	- Societas Apostolatu Catholici - Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego - pallotyni
SChr	- Societas Christi pro Emigrantibus Polonis - Towarzystwo Chrystusowe dla Polskich Emigrantów (TChr) - chrystusowcy
SDB	- Salesiani di Don Bosco - Societas Sancii Francisco Silesii - Towarzystwo św. Franciszka Salezego (TS) - salezianie
SDS	- Societas Divisi Salvatoris - Towarzystwo Boskiego Zbawiciela - salwatorianie
SJ	- Societas Jesu - Towarzystwo Jezusowe (TJ) - jezuici
SVD	- Societas Verdi Divisi - Zgromadzenie Słowa Bożego - werbiści
Sum.	- Summary (ang. „streszczenie”)
szp.	- szpalta
tabi.	- tabela
tłum.	- tłumaczenie, tłumaczył
UKSW	- Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
UMK	- Uniwersytet Mikołaja Kopernika
uzup.	- uzupełnienie
WAM	- Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy
Wyd.	- Wydawnictwo
wyd.	- wydanie
wyw.	- wywiad
zbior.	- zbiorowa
Zsfg.	- Zusammenfassung (niem. „streszczenie”).

1947

1. J e l i t o Józef ks., *Przestroga. "Nie pozostanie w tobie kamień na kamieniu"* (Łk 19,44), „Gość Niedzielny” 20(1947) nr 30, s. 233.

Zapowiedź zburzenia Jerozolimy.

1948

2. C h a d a m Augustyn OFM, *Miejsce drugiego kuszenia P Jezusa (Mt 4,5; Łk 4,9)*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1(1948) nr 4, s. 209-212.

Świątynia jerozolimska.

3. J e l i t o Józef ks., *O świątyni, w której nauczał Chrystus*, „Gość Niedzielny” 21 (1948) nr 29, s. 2340235.

1949

4. K l a w e k Aleksy ks., *Modlitwa za Święte Miasto. Psalm 122*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 2(1949) nr 4, s. 227-229.

BIULETYN BIBLIJNY

1954

5. K o w a l s k i Seweryn ks., *Z działalności Chrystusa Pana w Jerozolimie*, „Słowo Powszechné” 8(1954) nr 220, s. 3.

1955

6. K l a w e k Aleksy ks., *Tęsknota za Jerozolimą. Psalm 42/3 - Wulg. 41/2*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 8(1955) nr 4-5, s. 173-184.

1956

7. B i d w e l l George, *Szlakiem karawan*, tłum. z ang. Anna B i d w e l l, Wyd. Wiedza Powszechna, Warszawa 1956, ss. 240, mapy (rozdz. II: *Potrójnie święta Jerozolima*, s. 22-55).

1957

8. G r o n k o w s k i Witold ks., *U Grobu Pana Jezusa*, „Przewodnik Katolicki” 63 (1957) nr 15, s. 195-196, ilustr.

9. K a r ł o w s k i Kazimierz ks., *W Jerozolimie, tam, gdzie zmartwychwstał Jezus Chrystus*, „Msza Święta” 13(1957) nr 4, s. 6-8.

10. P i l c h Władysław ks., *Oto idziemy do Jerozolimy (Łk 18,31-34)*, „Strażnica Ewangeliczna” 12(1957) nr 4, s. 49-51.

1958

11. D ą b r o w s k i Eugeniusz ks., *Nowy Testament na tle epoki. Geografia - historia - kultura*, t. 1 : *Geografia - historia*, Wydawnictwo Pallottinum, Poznań 1958, ss. 387, ilustr., fot., mapy (cz. 1: *Geografia*, s. 13-162; rozdz. 3: *Jerozolima za czasów Chrystusa Pana*, s. 103-162).

12. J a n u s z e w s k i Bogdan, *U grobu Chrystusa*, „Wrocławski Tygodnik Katolików” 6(1958) nr 14/15, s. 3, ilustr.

13. Ł a c h Stanisław ks., *Miejsce śmierci i zmartwychwstania Chrystusa*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 11(1958) nr 2, s. 124-133, ilustr. Jerozolima.

14. *Święte miasto Jeruzalem*, „Świt Królestwa Bożego i Wtórniego Przyjścia Jezusa Chrystusa” 1(1958) nr 1, s. 6-15.

1960

15. G r y g l e w i c z Feliks ks., *Droga Krzyżowa w Jerozolimie*, „Tygodnik Powszechny” 14(1960) nr 14, s. 2, ilustr.

16. G r y g l e w i c z Feliks ks., *Litostrotos*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 13(1960) nr 1, s. 39-46, fot.

BIULETYN BIBLIJNY

17. [S t a c h o w i a k Lech ks.] Ks. L.S., *Świątynia jerozolimska*, w: *Podręczna encyklopedia biblijna. Dzieło zbiorowe pod red. ks. Eugeniusza Dąbrowskiego*, t. 2, Wyd. Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1960, s. 582-583.

18. [S t r ą k o w s k i Henryk ks.] Ks. H.S., *Jerozolima*, w: *Podręczna encyklopedia biblijna. Dzieło zbiorowe pod red. ks. Eugeniusza Dąbrowskiego*, t. 1, Wyd. Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1960, s. 535-544.

1961

19. J a k u b i e c Czesław ks., *Stare i Nowe Przymierze. Biblia i Ewangelia*, Wydawnictwo Sióstr Loretanek-Benedyktynek, Warszawa 1961, ss. 376, 4 nlb. (rozdz.: *Nowa Świątynia – „Wysłannik Przymierza”*, s. 159-180).

1962

20. M a l i n o w s k i Peregryn OFMCap., *Miejsca Święte w Jerozolimie*, „Gość Niedzielny” 31(1962) nr 16, s. 126, mapa.

1964

21. K l a w e k Aleksy ks., *Miasto święte Jeruzalem. Godzina biblijna*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 17(1964) nr 6, s. 355-361.

22. S m e r e k a Władysław ks., *Droga krzyżowa w Jerozolimie*. „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 17(1964) nr 1, s. 24-34.

23. S c z a n i e c k i Paweł OSB, *Oto idziemy do Jerozolimy*, „Przewodnik Katolicki” 70(1964) nr 6, s. 57, ilustr.

1965

24. D a n i e l - R o p s Henri, *Życie codzienne w Palestynie w czasach Chrystus*, tłum. Janina L a s o c k a , słowo wstępne ks. Eugeniusz D ą b r o w s k i , „ *Życie codzienne w Palestynie a komentarz do Nowego Testamentu* ” , Wyd. Księgarnia św. Wojciecha, Poznań-Warszawa-Lublin 1965, ss. XXXI, 639, mapa, pl., tabi., bibliogr. (cz. 1: *Ziemia i naród*, s. 3-136; rozdz. IV: *Jeruzalem*, s. 111-136; cz. 3: *Naród i jego Bóg*, s. 487-606; rozdz. II: *Domy Boże*, s. 513-536; § 2: *Świątynia, którą znał Chrystus*, s. 515-522; § 3: *Liturgia i mistyka świętyń*, s. 523-527).

1966

25. N o w a k Jan, *Ziemia biblijna*, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 1966, ss. 328 (*Śladami Chrystusa*, s. 195-326; *Jerozolima*, s. 289-326).

1968

26. Ż u r o w s k a Felicja, *Placz Chrystusa nad Jerozolimą*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 21(1968) nr 1, s. 78-83.

Komentarz do Łk 19,41-44.

1969

27. A.W., *Jerozolima*, w: *Mały słownik religioznawczy*, red. Zygmunt P o n i a t o w s k i, Wyd. Wiedza Powszechna, Warszawa 1969, s. 192-193.

28. K u d a s i e w i c z Józef ks., *Rola Jeruzalem w Łukaszej sekcji podróży (9,51 - 19,27)*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 16(1969) z. 1, s. 17-40.

1970

29. K u d a s i e w i c z Józef ks., *Znaczenie Jeruzalem w czasie działalności galilejskiej Jezusa (Łk 4,14 - 9,50)*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 17(1970) z. 1, s. 43-59, Rés.

1972

30. B u l l i Konstanty, *Świątynia starotestamentowa w planie zbawienia*, „Znaki Czasu” 10/1972, s. 4-5; 11/1972, s. 7, 10; 12/1972, s. 5-6.

31. K u d a s i e w i c z Józef ks., „*Jeruzalem deptana będzie przez pogan...* „ (Łk 21,20-24), „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 19(1972) z. 1, s. 83-92, Rés.

1973

32. B a r t n i c k i Roman ks., *Mesjański charakter perykopy Marka o wjeździe Jezusa do Jerozolimy (Mk 11,1-11)*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 20(1973) z. 1, s. 5-16, Rés.

33. [A m i o t Francis PSS] FA, *Świątynia*, w: *Słownik teologii biblijnej*, red. nac. Xavier L e o n - D u f o u r, tłum. i oprac. ks. Kazimierz R o m a n i u k, Wydawnictwo Pallottinum, Poznań-Warszawa 1973, s. 963-969.

34. [J o i n - L a m b e r t Michel PO, G r e l o t Pierre] MLJ - PG, *Jerozolima*, w: *Słownik teologii biblijnej*, red. nac. Xavier L e o n - D u f o u r, tłum. i oprac. ks. Kazimierz R o m a n i u k, Wydawnictwo Pallottinum, Poznań-Warszawa 1973, s. 338-344.

35. K u d a s i e w i c z Józef ks., *Nazwy Jeruzalem i Jerozolima w użyciu św. Łukasza*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 20(1973) z. 1, s. 17-36, Zsfg.

36. Z i ó ł k o w s k i Zenon, *Miejsce skazania. Siadami Chrystusa*, „WTK. Tygodnik Katolików” 21(1973) nr 13, s. 3.

37. Z i ó ł k o w s k i Zenon, *Świątynia. Siadami Chrystusa*, „WTK. Tygodnik Katolików” 21(1973) nr 12, s. 3-4, ilustr.

1974

38. K u d a s i e w i c z Józef ks., *Jeruzalem - miejscem ukazowań się zmarłychwstającego Chrystusa (Łk 24, 1-52)*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 21(1974) z. 1, s. 51-60, Rés.

39. K u d a s i e w i c z Józef ks., *Jeruzalem - punktem wyjścia misji apostołskiej (Łk 24,47n.; Dz 1,8)*, w: *Materiały Kongresu Biblijnego w Krakowie 6-8 czerwca 1972 r.*, oprac. ks. Stanisław G r z y b e k, ks. Jerzy C h m i e l, Wyd. Polskie Towarzystwo Teologiczne w Krakowie, Kraków 1974, s. 124-155, Rés.

1975

40. J e l o n e k Tomasz, *Obraz Syjonu w Apokalipsie i w Liście do Hebrajczyków*, „Studia Warmińskie” 12/1975, s. 489-496, Sum.

41. K u d a s i e w i c z Józef ks., „*Córki jerozolimskie nie płaczcie nad mną...*” (Łk 23,27-31), „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 22(1975) z. 1, s. 39-47, Zsfg.

42. L a n g a m m e r Hugolin OFM, *Wprowadzenie i komentarz do ewangelicznych opisów Męki Pańskiej*, Wyd. Katolicki Uniwersytet Lubelski, Lublin 1975, ss. 152, bibliogr.

43. Ł a c h Stanisław ks., *Próba nowej interpretacji hymnów o Syjonie*, „Studia Warmińskie” 12/1975, s. 395-405, Rés.

1976

44. K u d a s i e w i c z Józef ks., *Jeruzalem - miejscem zesłania Ducha Świętego (Łk 24,49; Dz 1,4)*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 23(1976) z. 1, s. 85-96.

45. L a u e r Wiesław ks., *Jerozolima - miasto święte*, „Miesięcznik Diecezjalny Gdański” 20(1976) nr 9-12, s. 233-244.

46. S y n o w i e c Juliusz o., *Jerozolima - stolicą uniwersalnego królestwa Jahwe (Mi 4, 1-4; Iz 2, 2-4)*, w: *Królestwo Boże w Piśmie Świętym*, praca zbior., red. ks. Stanisław Ł a c h, ks. Marian F i l i p i a k, Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1976, s. 17-34.

47. Z a w i s z e w s k i Edward ks., *Rola świętyni w drugiej Księdze Machabejskiej*, „Studia Pelplińskie” 6/1976, s. 85-89.

1977

48. B a r t n i c k i Roman ks., *Teologia ewangelistów w perykopach o wjeździe Jezusa do Jerozolimy*, „Studia Theologica Varsaviensia” 15(1977) nr 2, s. 55-76.

49. F r o n t c z y k Marian, *Siady Chrystusowej Męki w Jerozolimie*, „Życie i Myśl” 28(1977) nr 4, s. 5-20, mapa.

BIULETYN BIBLIJNY

50. J e l o n e k Tomasz ks., „Dotykalne” i „Góra Syjon”. *Właściwa treść przeciwstawienia w Hbr 12, 18-24*, „Analecta Cracoviensia” 9/1977, s. 139-154, Sum.

51. M u r a n t y Kazimierz, *Wjazd do Jerozolimy*, „Chrześcijanin” 4/1977, s. 3-4.

1978

52. K u d a s i e w i c z Józef ks., *Jeruzalem - miejscem zbawczej śmierci Jezusa (Łk 24, 13-38)*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 25(1978) z. 1, s. 69-74, Rês.

53. *Męka Jezusa Chrystusa*, red. ks. Feliks Gryglewicz, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1978, ss. 104.

Rec.: (aw), „Życie i Myśl” 8/1978, s. 135.

1982

54. G r z y b e k Stanisław ks., *Świątynia znakiem obecności Bożej*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 35(1982) nr 4, s. 243-251 (V. *Jezus Chrystus a świątynia jerozolimska*, s. 248—249).

55. [R u b i n k i e w i c z Ryszard ks.] Ks. R.R., *Świątynia jerozolimska*, w: *O. Hugolin Langkammer OFM: Słownik biblijny*, Wyd. Księgarnia św. Jacka, Katowice 1982, s. 145-146, rys.

1983

56. B a r t n i c k i Roman ks., *Ewangeliczne opisy męki w aspekcie literackim, teologicznym i kerygmatycznym*, w: *Studia z biblistyki*, red. ks. Jan Ł a c h , t. 3, Wyd. Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1983, s. 67-207, Zsfg.

57. G ł o d e k Juliusz, *Jerozolima - miasto trzech religii*, „Myśl Społeczna” 19(1983) nr 14, s. 4-5, fot.

Dot. m.in. biblijnej teologii Jerozolimy.

58. M e n d e c k i Norbert, *Jahwe budowniczy Jerozolimy zbiera rozproszonych (PS 147, 2-3)*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 36(1983) nr 1, s. 13-16.

59. T r o n i n a Antoni ks., *Moria - Syjon - Golgota: transpozycja symbolu*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 36(1983) nr 2, s. 116-122.

1984

60. C h m i e l e w s k i Stanisław ks., *Na świętej górze Moria. Ziemia Zbawiciela*, „Przewodnik Katolicki” 14/1984, s. 4-5, fot.

61. C h m i e l e w s k i Stanisław ks., *U grobu Chrystusa. Ziemia Zbawiciela*, „Przewodnik Katolicki” 16-17/1984, s. 5-6.

BIULETYN BIBLIJNY

62. Chmielewski Stanisław ks., *Via doloroso - drogą krzyżową. Ziemia Zbawiciela*, „Przewodnik Katolicki” 15/1984, s. 4-5.

63. Jan Paweł II, *List apostolski Ojca Świętego Jana Pawła II „Redemptionis Anno” do Biskupów, kapłanów, rodzin zakonnych oraz wiernych całego Kościoła katolickiego na temat Jerozolimy, świętego dziedzictwa wszystkich wierzących w Boga, miejsca, w którym zbiegają się drogi upragnionego pokoju dla ludów Bliskiego Wschodu*, „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 5(1984) nr 4, s. 14.

Watykan, 20 IV 1984 r.

Zawiera liczne odniesienia do biblijnej teologii Jerozolimy.

Toż: „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 37(1984) nr 4, s. 285-289.

64. Tronina Antoni ks., *„Pieśń odnowionej świątyni” - Ps 30*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 31(1984) z. 1, s. 61-79, Zsfg.

65. Ziółkowski Zenon, *List Apostolski Jana Pawła II o Jerozolimie. Życia Kościoła*, „Życie i Myśl” 33(1984) nr 7-8, s. 158-160.

1985

66. Kobielus Stanisław SAC, *Niebieska Jerozolima - temat biblijny w sztuce*. „Studia Theologica Varsaviensia” 23(1985) nr 1, s. 85-108.

67. Skucha Piotr, *Ziemska ojczyzna Jezusa*, Wyd. Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1985, ss. 283, 1 nlb., tabi., ilustr., rys. (II. *Jerozolima*, s. 24-81).

68. Tronina Antoni ks., *Codzienna liturgia świątyni jerozolimskiej czasów Jezusa*, „Zeszyty Naukowe KUL” 28(1985) nr 2, s. 37-46, Sum.

1986

69. Brzegowy Tadeusz ks., *„Miasto Boże” w Psalterzu*, „Collectanea Theologica” 56(1986) nr 4, s. 37-59.

70. Chrostowski Waldemar ks., *W trosce o autentyczność kultu religijnego: wypędzenie kupców ze świątyni (Mk 11, 15-19 i par.)*, „Przegląd Powszechny” 252(1986) nr 2, s. 169-186, Res.

71. Leonardou Xavier S J, *Słownik Nowego Testamentu*, tłum. i oprac. pol. bp Kazimierz Romaniuk, wyd. 2, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1986, ss. 743, 1 nlb., mapy (hasła: *Jerozolima*, s. 312-313; *Syjon*, s. 586; *Świątynia*, s. 610-612).

72. Strycharz Edward TChr., *Miasto święte Jeruzalem*, „Msza Święta” 42(1986) nr 4, s. 73-74.

73. Wolniewicz Marian ks., *Ojczyzna Jezusa. Kraj, ludzie i dzień powszedni*, Wyd. Księgarnia św. Jacka, Katowice 1986, ss. 140, ilustr. (*Jerozolima*,

BIULETYN BIBLIJNY

s. 112-117; *Pascha i Wieczernik*, s. 118-121; *Getsemani*, s. 122-125; *Pałac arcykapłana i pretorium*, s. 126-128; *Golgota*, s. 129-135).

1987

74. B r z e g o w y Tadeusz ks., *Jerozolimskie środowisko Psalterza*, „Collectanea Theologica” 57(1987) nr 1, s. 15-40.

75. B r z e g o w y Tadeusz ks., *Prorok Natan i budowa świątyni*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 40(1987) nr 1, s. 7-19.

76. J e l o n e k Tomasz ks., *Starotestamentalna teologia Syjonu*, „Analecta Cracoviensia” 19/1987, s. 441-458.

1988

77. B ö c h e r Otto, *Niebiańskie Jeruzalem. Spostrzeżenia na temat eklezjologii i eschatologii Apokalipsy św. Jana*, tłum. ks. Roman B a r t n i c k i, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 41(1988) nr 4, s. 330-337.

78. B r z e g o w y Tadeusz ks., *Teofania eschatologiczna na Syjonie*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 41(1988) nr 4, s. 299-306.

79. G o g a c z Mieczysław, *Niebieskie Jeruzalem*, „Myśl Społeczna” 24(1988) nr 14, s. 9.

80. Z i ó ł k o w s k i Zenon oprac., *Jerozolimska Droga Krzyżowa*, „Zorza” 13/1988, s. 8-9, fot.

1989

81. B r z e g o w y Tadeusz ks., *Celebracja obecności Boga w starożytnym Izraelu*, „Homo Dei” 58(1989) nr 2, s. 85-92 (I. *Pielgrzymka do Jerozolimy*, s. 85-92), 58(1989)nr 3, s. 169-173 (II. *Liturgia w bramie*, s. 169-173), 58(1989) nr 4 s. 245-250.

82. B r z e g o w y Tadeusz ks., *Jerozolima - stolica Pomazańca Pańskiego w świetle Psalmów*, „Collectanea Theologica” 59(1989) nr 4, s. 15-44.

83. B r z e g o w y Tadeusz ks., *Jeruzalem - miasto pokoju. Przyczynek do teologii zbawienia w psalmach*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 42(1989) nr 1, s. 10-21

84. B r z e g o w y Tadeusz ks., „*Miasto Boże*” w *Psalmach*, Wyd. Polskie Towarzystwo Teologiczne, Kraków 1989, ss. 286, 1 nlb.

85. B r z e g o w y Tadeusz ks., *Teofanie historyczne na Synaju*, „Collectanea Theologica” 59(1989) nr 2, s. 21-34.

86. K o b i e l u s Stanisław SAC, *Niebiańska Jerozolima miejscem szczęścia*, „Communio. Międzynarodowy Przegląd Teologiczny” 9(1989) nr 3, s. 119-127.

87. K o b i e l u s Stanisław SAC, *Niebiańska Jerozolima. Od sacrum miejsca do sacrum modelu*, Wydawnictwo Pallottinum, Warszawa 1989, ss. 216, 1 nlb., ilustr., mapy, bibliogr., Sum.

88. T r o n i n a Antoni ks., *Golgota*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. V, Wyd. Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 1989, szp. 1260-1261.

1990

89. B r z e g o w y Tadeusz ks., *Wybranie Jerozolimy w świetle Psalmów*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 43(1990) nr 3-6, s. 94-104.

90. J a n P a w e ł II, *Działanie Ducha Świętego w tajemnicy Ofiarowania Jezusa w świątyni. Audiencja generalna 20 VI*, „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 11(1990) nr 6, s. 24.

91. J a n P a w e ł II, *List Apostolski „Redemptionis Anno” do biskupów, kapłanów, rodzin zakonnych oraz wiernych całego Kościoła katolickiego na temat Jerozolimy, świętego dziedzictwa wszystkich wierzących w Boga, miejsca, w którym zbiegają się drogi upragnionego pokoju dla ludów Bliskiego Wschodu*, w: *Żydzi i judaizm w dokumentach Kościoła i nauczaniu Jana Pawła II (1965-1989)*, zebrał i oprac. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i, ks. Ryszard R u b i n k i e w i c z SDB, Wyd. Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1990, s. 135-139.

Watykan, 20 IV 1984 r.

Zawiera fragmenty dotyczące biblijnej teologii Jerozolimy.

92. K o b i e l u s Stanisław SAC, *Niebiańska Jerozolima. Od sacrum miejsca do sacrum modelu*, Warszawa 1989.

Rec.: L e w a n d o w s k a - W o ł o s z M., „Ciechanowskie Studia Muzealne” 2/1990, s. 149-171.

93. K o b i e l u s Stanisław SAC, *Średniowieczne przedstawienia Niebiańskiej Jerozolimy jako dzieła wyobraźni i wiedzy*, „Communio. Międzynarodowy Przegląd Teologiczny” 10(1990) nr 2, s. 48-59.

94. Ł a c h Józef ks., *Modlitwa Salomona po poświęceniu Świątyni (1 Kri 8,22-53)*, w: *Studium Scripturae anima theologiae. Prace ofiarowane Księdzu Profesorowi Stanisławowi Grzybkowi*, red. Jerzy C h m i e l, ks. Tadeusz M a t r a s, Wyd. Polskie Towarzystwo Teologiczne, Kraków 1990, s. 175-180.

95. O r d o n Hubert SDS, *Kuszenie Jezusa w świątyni w relacji Łk 4,9-12 (por. Mt 4,5-7) a śmierć Jakuba, brata Pańskiego*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 17(1990) z. 1, s. 63-75, Zsfg.

1991

96. B a j R.J., *Miasto Zmartwychwstania*, „Tygodnik Solidarność” 13/1991, s. 8, ilustr.

97. K o n o p c z y n a Anna, *Jerozolima*, w: *Bóg, człowiek, świat. Ilustrowana encyklopedia dla dzieci*, Wyd. Księgarnia św. Jacka, Katowice 1991, s. 94-95, mapa.

98. K o p e ć Jerzy, *Droga Krzyżowa w Jerozolimie*, „Ład Boży” 6/1991, s. 4, 16.

1993

99. J e l o n e k Tomasz ks., *Po śladach Męki Pańskiej*, Wyd. Krakowski Zespół Biblistów, Kraków 1993, ss. 61, bibliogr.

100. K o b i e l u s Stanisław SAC, *Miasto, które posiada błogosławieni. Niebiańska Jerozolima według „Sermo in Festo Omnium Sanctorum” św. Bonawentury*, „Communio. Międzynarodowy Przegląd Teologiczny” 13(1993) nr 5, s. 107-114.

101. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Świątynia jerozolimska*, „Aspekty” 2/1993, s. 8-9.

1994

102. G o l i c k a - J a b ł o Ń s k a Małgorzata, *Pokój dla Jerozolimy*, słowo wstępne Zbigniew N o w a k , Verbinum. Wydawnictwo Księży Werbistów, Warszawa 1994, ss. 125, 2 nlb., mapa (*Miasto Boże*, s. 20-21).

Rec.: B u d z i a r e k M., *Jerozolima - miastem pokoju*, „Nowe Życie. Dolnośląskie Pismo Katolickie” 11(1994) nr 10 s. 20; W i d ł a B., *Pokój dla Jerozolimy*, „Polska Izrael” 11-12/1994, s. 78-80.

103. [P a u r i t s c h Karol] pa, *Świątynia*, w: *Praktyczny słownik biblijny*, oprac. zbiór, katolickich i protestanckich teologów, red. Anton G r a b n e r - H a i d e r , tłum. i oprac. Tadeusz M i e s z k o w s k i , Paweł P a c h c i a r e k , Instytut Wydawniczy Pax, Wydawnictwo Księży Pallotynów, Warszawa 1994, kol. 1290.

104. S t a c h o w i a k Lech ks., *Eschatologiczny los Jerozolimy i jej ludu. Refleksja biblijna nad Iz 66,6-24*, „Łódzkie Studia Teologiczne” 3/1994, s. 339-346, Rés.

105. [S t u m p e - K o n s t a n z e r Marie, G o l l i n g e r Hildegard] stu, GL, *Jeruzalem Nowe (niebieskie)*, w: *Praktyczny słownik biblijny*, oprac. zbiór, katolickich i protestanckich teologów, red. Anton G r a b n e r - H a i d e r , tłum. i oprac. Tadeusz M i e s z k o w s k i , Paweł P a c h c i a r e k , Instytut Wydawniczy Pax, Wydawnictwo Księży Pallotynów, Warszawa 1994, kol. 505-506.

106. [W e i m a r Peter] we, *Jerozolima*, w: *Praktyczny słownik biblijny*, oprac. zbior. katolickich i protestanckich teologów, red. Anton G r a b n e r - H a i d e r , tłum. i oprac. Tadeusz M i e s z k o w s k i , Paweł P a c h c i a r e k , Instytut Wydawniczy Pax, Wydawnictwo Księży Pallotyńów, Warszawa 1994, kol. 505.

1995

107. J e l o n e k Tomasz ks., *Miejsce procesu Jezusa. Twierdza Antonia*, „Ziemia Święta” 1(1995) nr 2, s. 14-15, fot.

108. J e l o n e k Tomasz ks., *Święte Miasto. Spacery po Jerozolimie*, „Ziemia Święta” 1 (1995) nr 4, s. 22-24, fot.

109. M i c k i e w i c z Franciszek SAC, *Rola Świątyni Jerozolimskiej w życiu i doktrynie Izraela*, „Communio. Międzynarodowy Przegląd Teologiczny” 15(1995) nr 4, s. 37-54.

110. N o r t h c o t t Cecil, *Słownik biblijny dla dzieci i rodziców*, tłum. i oprac. Paweł P a c h c i a r e k , Instytut Wydawniczy Pax, Wyd. Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1995, ss. 227, 1 nlb., ilustr., mapy, indeks (*Jerozolima*, s. 75).

111. P e t u c h o w s k i Jakob J. J h o m a Clemens, *Leksykon dialogu chrześcijańsko-żydowskiego*, tłum. Joanna K r u c z y ń s k a , wstęp i red. nauk. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i , Wyd. Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1995, ss. 294, 1 nlb. (hasła: *Jerozolima*, s. 97-100; *Kult świątynny/zburzenie świątyni*, s. 135-139).

112. T r o n i n a Antoni ks., „*Pieśń odnowionej świątyni*”: *Ps 29/30*, „Zeszyty Naukowe KUL” 38(1995) nr 1-2, s. 9-26, Sum.

1996

113. B e d y c h e Małgorzata, *Jerozolima w przepowiadaniu Trito-Izajasza*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 49(1996) nr 3, s. 170-177.

114. C z a j k o w s k i Michał ks., *Chwał, Jerozolimo, Jhwłh! Miejsce spotkania trzech wielkich religii*, „Ziemia Święta” 2(1996) nr 4, s. 16-22, fot.

115. D e L a n g e Nicolas, *Świat żydowski*, tłum z ang. Marcin S t o p a , Wydawnictwo Penta, Warszawa 1996, ss. 239, 1 nlb., fot., mapy (*Jerozolima - święte miasto*, s. 208-210).

116. G e l l e r N a t h a n s o n Barbara, *Jerozolima. Symbolika*, tłum. Tadeusz M i e s z k o w s k i , w: *Słownik wiedzy biblijnej*, red. nauk. Bruce M. M e t z g e r , Michael D. C o o g a n , red. nauk. wyd. poi. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i , Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 1996, s. 256-259.

117. J e l o n e k Tomasz ks., *Święte Miasto. Spacery po Jerozolimie*, „Ziemia Święta” 2(1996) nr 1, s. 22-24, fot.

118. O l l e n b u r g e r Ben C., *Syjon*, tłum. [Paweł Pachciarek] pp, w: *Słownik wiedzy biblijnej*, red. nauk. Bruce M. Metzger, Michael D. Coogan, red. nauk. wyd. poi. ks. Waldemar Chrostowski, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 1996, s. 724-725.

119. P i c k Józef ks., *Świątynia Jerozolimska. Ziemska ojczyzna Jezusa*, „Pielgrzym” 7(1996) nr 26, s. 4-5, ilustr.

120. R o g e r s o n John, *Świat Biblii*, tłum. z ang. Mariusz Burdajewicz, Tomasz Derda, Wyd. Penta, Warszawa 1996, ss.239, ilustr., pl., mapy (cz.3: *Biblia i geografia*, s. 57-224; rozdz.: *Jerozolima w czasach Starego Testamentu*, s. 174-191).

121. S t a n f o r d William, *Świątynia*, tłum. [Paweł Pachciarek] pp, w: *Słownik wiedzy biblijnej*, red. nauk. Bruce M. Metzger, Michael D. Coogan, red. nauk. wyd. poi. ks. Waldemar Chrostowski, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 1996, s. 746-749.

122. T r o n i n a Antoni ks., „*Wzniosła Góra Syjon*” (KK 55), „Częstochowskie Studia Teologiczne” 23-24/1995-1996, s. 137-148 (1. *Syjon w teologii Starego Testamentu*, s. 138-142).

123. T r z c i ń s k a Anna, *Jerozolima - święte miasto Jahwe*, w: *Światła prawdy Bożej. Księdzu Profesorowi Lechowi Stachowiakowi w 70. rocznicę urodzin*, Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1996, s. 241-243, Zsfg.

124. [W i d ł a Bogusław] bw, *Jerozolima*, w: *ABC chrześcijanina. Mały słownik*, tłum. i oprac., zbiór., red. Sylwester Zalewski, VERBINUM. Wydawnictwo Księży Werbistów, Warszawa 1996, s. 100-101.

125. [W i d i a Bogusław] bw, *Jeruzalem niebieskie*, w: *ABC chrześcijanina. Mały słownik*, tłum. i oprac., zbiór., red. Sylwester Zalewski, VERBINUM. Wydawnictwo Księży Werbistów, Warszawa 1996, s. 101.

1997

126. B o g u n i o w s k i Józef Wacław, *Jerozolima. I. Miasto - F. W liturgii rzymskokatolickiej*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. VII, Wyd. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1997, kol. 1199-1201.

127. B r z e g o w y Tadeusz ks., *Jerozolima. I. Miasto - E. Teologia - 1. W Starym Testamencie*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. VII, Wyd. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Lublin 1997, kol. 1195-1196.

128. C z a j k o w s k i Michał ks., *Chwał, Jerozolimo, JHWH!* w: *Jerozolima w kulturze europejskiej. Materiały z konferencji zorganizowanej w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie w dniach 14-17 maja 1996*, red. Piotr Paszkiewicz i Tadeusz Zadróźny, Wyd. Instytut Sztuki Polskiej

Akademii Nauk, Warszawa 1997, s. 17-26, Sum. (2. *Teologia*, s. 18-21; 3. *Ore-dzie*, s. 21-24/

Toż: *W posłudze Słowa Pańskiego. Księga pamiątkowa poświęcona Ks. Prof. Dr Hab. Józefowi Kudasiewiczowi z okazji 70-lecia urodzin*, red. Stanisław Bielecki, Hubert Ordon, Henryk Witczyk, Wydawnictwo „Jedność”. Kielce 1997, s. 143-155.

129. Geller Nathanson Barbara, *Jerozolima. Symbolika*, tłum. [Tadeusz Mieszkowski] tm, w: *Słownik wiedzy biblijnej*, red. nauk. Bruce M. Metzger, Michael D. Coogan, red. nauk. wyd. poi. ks. Waldemar Chrostowski, wyd. 2, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 1997, s. 256-259.

130. Gruna-Sulisz Magdalena, *Świątynia Jerozolimska jako kosmogeniczne centrum i model wszechświata*, w: *Jerozolima w kulturze europejskiej. Materiały z konferencji zorganizowanej w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie w dniach 14-17 maja 1996*, red. Piotr Paszkiewicz i Tadeusz Zadrożny, Wyd. Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 1997, s. 357-375, ilustr., Sum.

Dot. m.in. roli świątyni jerozolimskiej w biblijnej teologii Jerozolimy.

131. Fouilloux Daniele, Langlois Anne, Le Moigne Alice, Spiess Françoise, Thibault Madeleine, Trebuchon Renee, *Kultura biblijna. Słownik*, tłum. Maria Żurowska, red. nauk. I przedmowa do wyd. poi. ks. Waldemar Chrostowski, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1997, ss. 318, fot., tabi, (hasła: *Jerozolima*, s. 106-110; *Syjon*, s. 237; *Świątynia Jerozolimska*, s. 247-249).

132. Frankowski Janusz ks., *Jerozolima - Święte Miasto*, „Tygodnik Powszechny” 51(1997) nr 51-52, s. 7.

133. Haziński Jerzy, *Jerozolima: doczesna czy mistyczna stolica „Regnum Davidicum” średniowiecza*, w: *Jerozolima w kulturze europejskiej. Materiały z konferencji zorganizowanej w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie w dniach 14-17 maja 1996*, red. Piotr Paszkiewicz i Tadeusz Zadrożny, Wyd. Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 1997, s. 73-82, Sum.

Dot. m.in. implikacji biblijnej teologii Jerozolimy w kulturze średniowiecznej Europy.

134. Kobielus Stanisław SAC, *Bramy Niebiańskiej Jerozolimy w średniowiecznej egzegezie i malarstwie*, w: *Jerozolima w kulturze europejskiej. Materiały z konferencji zorganizowanej w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie w dniach 14-17 maja 1996*, red. Piotr Paszkiewicz i Tadeusz Zadrożny, Wyd. Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 1997, s. 99-111, fot., Sum.

135. K u d a s i e w i c z Józef ks., *Jerozolima. I. Miasto - E. Teologia - 2. W Nowym Testamencie*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. VII, Wyd. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1997, kol. 1196-1199.

136. L a n g k a m m e r Hugolin OFM, *Pielgrzym Jezus i Jego pierwsi naśladowcy*, „Communio. Międzynarodowy Przegląd Teologiczny” 17(1997) nr 4, s. 22-32 (1. *Jezus jako pielgrzym*, 24-27).

Dot. pielgrzymek Jezusa do Jerozolimy.

137. L e m a i t r e Nicole, Q u i n s o n Marie-Therese, S o t Véronique, *Słownik kultury chrześcijańskiej*, tłum. Tadeusz S z a f r a ń s k i, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 1997, ss. IX, 338, 3 nlb. (hasła: *Jerozolima*, s. 127-129; *Wieczernik*, s. 323).

138. M a r k i e w i c z A., *Dwunastoletni Jezus w świątyni (Łk 2, 41-52)*, w: *Prorok potężny czynem i słowem. Prace ofiarowane Księdzu Profesorowi Józefowi Kudasiwiczowi z okazji 70. rocznicy urodzin*, red. Barbara S z i e r - K r a m a r e k, Grzegorz K r a m a r e k, Krzysztof M i e l c a r e k, Wydawnictwo B&G, Lublin 1997, s. 89-103.

139. M ę d a l a Stanisław ks., *Historia i teologia w Janowym opisie śmierci Jezusa (J 19, 16b-42)*, w: *Miłość jest z Boga. Wokół zagadnień biblijno-moralnych. Studium ofiarowane ks. prof. dr hab. Janowi Łachowi*, red. Michał W o j - C i e c h o w s k i, ATK, Warszawa 1997.

140. M i n z Karl-Heinz, *Jerozolima/Jeruzalem*, tłum. [Bernard Wodecki] B.W., *Leksykon religii; Z inicjatywy Franza Königa przy współpracy wielu uczonych wydał Hans W a l d e n f e l s*, tłum. i oprac. bibliografii polskiej Paweł P a c h c i a r e k, VERBINUM. Wydawnictwo Księży Werbistów, Warszawa 1997, s. 163-166 (I. *ST i judaizm*, s. 163-164; II. *NT i chrześcijaństwo*, s. 164-166).

141. N o w o g ó r s k i Przemysław, *Pretorium w Jerozolimie - historia i archeologia miejsca w kontekście procesu Chrystusa*, „Saeculum Christianum. Pismo Historyczno-Społeczne” 2/1997, s. 27-32, Sum.

142. O l l e n b u r g e r Ben C., *Syjon*, tłum. [Paweł P a c h c i a r e k] pp, w: *Słownik wiedzy biblijnej*, red. nauk. Bruce M. M e t z g e r, Michael D. C o o g a n, red. nauk. wyd. poi. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i, wyd. 2, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 1997, s. 724-725.

143. P a c z k o w s k i Mieczysław Celestyn OFM, *Jerozolima według Orygenes*, „Quaestiones Selectae. Zeszyty Naukowe” 4(1997) z. 6, s. 25-50, Sum.

Dot. Interpretacji biblijnej teologii Jerozolimy w dziełach Orygenes.

144. P a p r o c k i Henryk ks., *Jerozolima w myśli teologicznej prawosławia*, „Wiadomości Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego” 27(1997) nr 4, s. 18-31.

145. P e r r i e r Jacques, *Jerozolima - w czasie i wieczności*, tłum. Franciszek M i c k i e w i c z SAC, „Communio. Międzynarodowy Przegląd Teologiczny” 17(1997) nr 4, s. 33-40.

146. P i c k Józef ks., *Góra, na której dokonano się nasze zbawienie*, „Pielgrzym” 8 (1997) nr 6, s. 16, fot.

147. P i c k Józef ks., *Góra Syjon. Ziemska Ojczyzna Jezusa*, „Pielgrzym” 8(1997) nr 14, s. 5.

148. P i c k Józef ks., *Via Dolorosa - Droga Krzyżowa*, „Pielgrzym” 8(1997) nr 5, s. 16, 14, fot.

149. P o n i ż y Bogdan ks., *Korzenie przesłania biblijnego Nowego Testamentu*, Prymasowskie Wydawnictwo GAUDENTIUM, Gniezno 1997, ss. 203, 3 nlb. (rozd. I: *Świątynia jerozolimska*, s. 3-18; rozdz. IV: *Jerozolima*, s. 47-63; rozdz. V: *Jerozolima w nauczaniu proroków*, s. 64-73; rozdz. VI: *Jerozolima w Nowym Testamencie*, s. 74-84).

150. R u b i n k i e w i c z Ryszard ks., *Jerozolima. I. Miasto - A. Topografia. B. Historia. C. Archeologia*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. VII, Wyd. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1997, kol. 1185-1193.

151. S a n f o r d William, *Świątynia*, tłum. [Paweł Pachciarek] pp, w: *Słownik wiedzy biblijnej*, red. nauk. Bruce M. M e t z g e r, Michael D. C o o g a n, red. nauk. wyd. poi. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i, wyd. 2, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 1997, s. 746-749.

152. S t a r o w i e y s k i Marek ks., *Caelestis Urbs Hierusalem*, w: *Jerozolima w kulturze europejskiej. Materiały z konferencji zorganizowanej w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie w dniach 14-17 maja 1996*, red. Piotr P a s z k i e w i c z i Tadeusz Z a d r o ż n y, Wyd. Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 1997, s. 49-57.

Dot. m.in. biblijnej teologii Jerozolimy i jej różnorodnych implikacji.

153. W o d e c k i Bernard SVD, *Jerozolima - Syjon w tekstach Proto-Izajasza*, w: *Miłość jest z Boga. Wokół zagadnień biblijno-moralnych. Studium ofiarowane ks. prof. dr hab. Janowi Łachowi*, praca zbior., red. Michał W ó j c i e c h o w s k i, Wyd. Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1997, s. 427-442.

1998

154. A r n d t Marian B. OFM, *Jerozolima*, „Głos św. Franciszka” 40(1998) nr 2, s. 38-39, ilustr.

155. C h r o s t o w s k i Waldemar ks., *Biblijny Izrael - dzieje i religia*, Prymasowskie Wydawnictwo „Gaudentinum”, Gniezno 1998, ss. 198, 3 nlb. (rozd. 6: *Narodziny judaizmu*, s. 83-97; §: *Odbudowa świątyni i przywrócenie kultu*, s. 83-85).

156. Chrostowski Waldemar ks., *Jerozolima - Miasto Święte chrześcijan: perspektywa katolicka*, „Collectanea Theologica” 68(1998) nr 2, s. 21-40.

157. Chrostowski Waldemar ks., *Jerozolima - Miasto Święte Żydów, chrześcijan i muzułmanów. IX Sympozjum Teologiczne „Kościół a Żydzi i judaizm”*. Chrześcijańska Akademia Teologiczna, Warszawa 6 VI 1997, „Collectanea Theologica” 68(1998) nr 2, s. 5-7.

158. D a l i c S., *Jerozolima. 2. Chrześcijaństwo*, w: *Leksykon podstawowych pojęć religijnych. Judaizm, chrześcijaństwo, islam*, red. Adela Theodora K h o u r y, tłum. Józef M a r z ę c k i, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 1998, szp. 341-344.

159. F r a n k o w s k i Janusz ks., *Jerozolima w chrześcijańskiej myśli doktrynalnej i chrześcijańskiej pobożności*, „Studia Theologica Varsaviensia” 36(1998) nr 1, s. 5-10, Rés.

Zawiera liczne odniesienia do biblijnej teologii Jerozolimy.

160. J e l o n e k Tomasz ks., *Jerozolimskie Drogi Krzyżowe*, „Materiały Homiletyczne” 170/1998, s. 64-78.

161. J e l o n e k Tomasz ks., *Siadami Męki Pańskiej*, Wydawnictwo WAM, Kraków 1998, ss. 159, 1 nlb., fot.

162. K a r s k i Karol, *Jerozolima - miejscem dialogu i ekumenizmu?* „Collectanea Theologica” 68(1998) nr 2, s. 65-73.

163. M a d i a Adriana Bora, A m o r o s o Fiorenza *Żyd naszym bratem ... Chrześcijaństwo w świetle Pism i tradycji hebrajskiej*, tłum. Daniel K a m i e n i e c k i, red. nauk. ks. Jerzy Ch m i e l, Wydawnictwo M, Kraków 1998, ss. 240, lustr., mapa (Rozwinięcie, s. 165-208; § 10: *Jeruzalajim, Jerozolim, Jeruzalem, Jerozolima*, s. 199-208).

164. M i k o ł a j c z y k Mieczysław ks., *Świątynia jerozolimskie a nowina o Janie Chrzcicielu (Łk 1,5-25)*, „Studia Paradyjskie” 8/1998, s. 109-116.

165. M i k o ł a j c z y k Mieczysław ks., *Świątynia jerozolimskie a ofiarowanie Jezusa (Łk 2,22-24)*, „Wrocławski Przegląd Teologiczny” 6(1998) nr 2, s. 139-146.

166. M i k o ł a j c z y k Mieczysław ks., *Świątynia miejscem wierności synowskiej Jezusa wystawionej na próbę (Łk 4,9-12)*, „Ecclesiastica” 7(1998) nr 101-102, s. 204-208.

167. M i k o ł a j c z y k Mieczysław ks., *Znaczenie świątyni jerozolimskiej w Łk 1-2*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 51(1998) nr 3, s. 181-186.

168. P i c k Józef ks., *Wieczernik, czyli tam gdzie się wszystko zaczęło*, „Pielgrzym” 9 (1998) nr 11, s. 4.

169. P i c k Józef ks., *Znak świątyni w Izraelu, czyli od świątyni z kamienia do świątyni niebieskiej*, w: *Słowo Boga i drogi człowieka. Księga pamiątkowa*

ku czci Księdza Biskupa Pelplińskiego Prof. dra hab. Jana Barnarda Szlagi, red. Zbigniew Machnikowski, Wydawnictwo „Bemardinum”, Instytut Teologiczny Diecezji Pelplińskiej, Tczew-Pelplin 1998, s. 69-84.

170. Schudrich Michael rabin, *Jerozolima - Miasto Święte Żydów*, przeł. z ang. ks. Waldemar Chrostowski, „Collectanea Theologica” 68(1998) nr 2, s. 17-20.

171. Unterman Alan, *Encyklopedia tradycji i legend żydowskich*, tłum. Olga Zienkiewicz, wyd. 2, Wydawnictwo „Książka i Wiedza”, Warszawa 1998, ss. 306, 1 nlb., fot., ilustr., rys. (hasła: *Jerozolima*, s. 128; *Syjon*, s. 258; *Świątynia*, s. 278; *Święte Świętych*, s. 280).

172. Vetter D., *Jerozolima. 1. Judaizm*, w: *Leksykon podstawowych pojęć religijnych. Judaizm, chrześcijaństwo, islam*, red. Adela Theodora Khoury, tłum. Józef Marzęcki, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 1998, szp. 338-342.

173. Vetter D., *Świątynia. 1. Judaizm*, w: *Leksykon podstawowych pojęć religijnych. Judaizm, chrześcijaństwo, islam*, red. Adela Theodora Khoury, tłum. Józef Marzęcki, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 1998, szp. 1028-1030.

1999

174. Arndt Marian B. OFM, *Świątynia Jerozolimska*, „Głos św. Franciszka” 41(1999) nr 3, s. 42-43, ilustr.

175. Bahat Dan, *Atlas biblijnej Jerozolimy*, tłum. z ang. Ewa Czerwńska, oprac. wyd. pol. i przedm. ks. Waldemar Chrostowski, Prymasowska Seria Biblijna, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 1999, ss. 47, 1 nlb., ilustr., mapy, indeks.

176. Bogacz Roman ks., *Miejsce związane z kultem Boga. Święty Dziedzielniec*, „Ziemia Święta” 5(1999) nr 1, s. 40-41, fot.

177. Chrostowski Waldemar ks., *Jerozolima a dialog Kościoła z Żydami i judaizmem*, „Miejsca Święte” 8/1999, s. 6-7, ilustr.

178. Chrostowski Waldemar ks., *Jerozolima - miejsce naszych korzeni*, „Miejsca Święte” 7/1999, s. 10-11, ilustr.

Zawiera odniesienia do biblijnej teologii Jerozolimy.

179. Chrostowski Waldemar ks., *Siadami męki i śmierci Jezusa Chrystusa*, „Słowo wśród Nas” 9(1999) nr 2, s. 67-75.

180. Chn-Sherbok Lavina, *Historia cywilizacji żydowskiej*, tłum. Joanna Pierzchała, Marek M. Dziekan, Dom Wydawniczy Bellona, Warszawa 1999, ss. 190, fot., mapy (rozdz. 3: *Dzieje biblijne*, s. 40-63; §: *Świątynia*, s. 45, 48-49).

181. D a h l e r Etienne, *Miejsca biblijne*, tłum. Gustaw K a n i a , Wydawnictwo Księży Marianów, Warszawa 1999, ss. 134, 1 nlb., mapy (17. *Jerozolima*, s. 73-75; 30. *Świątynia*, s. 125-127).

182. [D e a r m a n Andrew J.] JAD, *Syjon*, tłum. [Maria Bogusławska] mb, w: *Encyklopedia biblijna*, red. nauk. Paul J. A c h t e m e i e r , wstęp do wyd. pol. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i , Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam”, Warszawa 1999, s. 1155-1156.

183. G e l l e r N a t h a n s o n Barbara, *Jerozolima. Symbolika*, tłum. [Tadeusz M i e s z k o w s k i] tm, w: *Słownik wiedzy biblijnej*, red. nauk. Bruce M. M e t z g e r , Michael D. C o o g a n , red. nauk. wyd. poi. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i , wyd. 3, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”. Warszawa 1999, s. 256-259.

184. J a n P a w e ł II, *List Ojca Świętego Jana Pawła II o pielgrzymowaniu do miejsc związanych z historią zbawienia*, Wydawnictwo Pallottinum, Poznań 1999, ss. 19, 1 nlb.

Watykan, 29 VI 1999 r.

Punkty 7 i 8 Listu dotyczą m.in. nowotestamentowej teologii Jerozolimy.

Toż: „Kwartalnik Diecezjalny. Pismo Urzędowe Diecezji Bielsko-Żywieckiej” 8 (1999) nr 3, s. 287-300.

Toż: „Legnickie Wiadomości Diecezjalne” 8(1999) nr 3, s. 3-14.

Toż: „Łomżyńskie Wiadomości Diecezjalne” 61(1999) nr 2, s. 16-27.

Toż: „Miesięcznik Archidiecezji Gdańskiej” 43(1999) nr 10-12, s. 413-423.

Toż: „Miesięcznik Diecezji Pelplińskiej” 8(1999) z. 9, s. 619-628.

Toż: „L’Osservatore Romano” (wyd. poi.) 20(1999) nr 9-10, s. 4-8, fot.

Toż: „Prezbiterium. Pismo Urzędowe Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej” 27(1999) nr 5-6, s. 154-164.

Toż: „Trzecie Tysiąclecie. Biuletyn poświęcony przygotowaniom do obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000” 3(1999) nr 3-4, s. 4-10.

Toż: „Warmińskie Wiadomości Archidiecezjalne” 54(1999) nr 48, s. 3-10.

Toż: „Wiadomości Archidiecezjalne. Organ Urzędowy Kurii Metropolitalnej w Katowicach” 67(1999) nr 6-7, s. 269-277.

Toż: „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” 89(1999) nr 7, s. 617-624.

Toż: „Wiadomości Archidiecezji Częstochowskiej” 73(1999) nr 9-10, s. 17-29.

Toż: „Wiadomości Archidiecezji Gnieźnieńskiej” 54(1999) nr 9, s. 746-755.

Toż: „Wiadomości Diecezjalne Siedleckie” 68(1999) nr 9, s. 421-429.

Toż: „Wiadomości Diecezji Łowickiej” 8(1999) nr 4, s. 13-21.

Toż: „Wiadomości KAI” 28/1999, s. 22-25.

Toż: „Wiadomości Kościelne Archidiecezji Białostockiej” 2/1999, s. 5-14.

Toż: „Wrocławskie Wiadomości Kościelne” 52(1999) nr 4, s. 372-380.

185. J a s i ń s k i Andrzej Sebastian OFM, *Jerozolima - promień miłości Jahwe*, Wyd. Fundacja Komisariat Ziemi Świętej, Kraków 1999, ss. 231, fot (rozdz. 3: *Od czasów Jezusa do zburzenia Jerozolimy*, s. 157-185; § 1: *Jerozolima Jezusowa*, s. 159-166; § 2: *Jerozolima w wymiarze teologicznym*, s. 167-169).

186. J e l o n e k Tomasz ks., *Góra Oliwna - miejsce Wniebowstąpienia*, „Posłaniec Serca Jezusowego” 128(1999) nr 5, s. 14-15, fot.

187. J e l o n e k Tomasz ks., *Jezus w świątyni. Spacer po Jerozolimie*, „Ziemia Święta” 5(1999) nr 4, s. 60-62, fot.

188. J e l o n e k Tomasz ks., *Siadami Męki Pańskiej*, Kraków 1998.

Rec.: U r b a ń s k i E., „Ziemia Święta” 5(1999) nr 2, s. 49.

189. K o s i e k Tomasz, *Święte miejsca Triduum Paschalnego. Ziemia Święta*, „Nasz Dziennik” 79/1999, s. 6, fot.

190. [M e y e r s Carol L.] CLM, *Świątynia*, tłum. [Agnieszka G o c ł o w s k a] ag, w: *Encyklopedia biblijna*, red. nauk. Paul J. A c h t e m e i e r , wstęp do wyd. poi. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i , Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam”, Warszawa 1999, s. 1209-1218, ilustr.

191. M i c h n i e w i c z Wojciech, *Nowe imiona Jerozolimy w Księgach Proroków Izajasza i Jeremiasza*, w: „Czyn ... człowieka odda mu zapłatę” (*Prz 12,4b*). *Księga pamiątkowa ku czci Księdza Profesora Józefa Homerskiego*, Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej „Byblos”, Tarnów 1999, s. 187-213, Sum.

192. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Proklamacja tożsamości Jezusa w świątyni jerozolimskiej (Łk 2, 25-38)*, „Premisla Christiana”, wyd. Instytut Teologiczny w Przemyślu, 8/1999, s. 183-195.

193. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Znaki uzdrowienia w świątyni jerozolimskiej (Dz 3,1-10)*, „Wrocławski Przegląd Teologiczny” 7(1999) nr 1, s. 105-115.

194. [M i 11 e r Charles H.] CHM, *Jerozolima*, tłum. [Zbigniew K o ś c i u k] zk, w: *Encyklopedia biblijna*, red. nauk. Paul J. A c h t e m e i e r , wstęp do wyd. pol. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i , Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam”, Warszawa 1999, s. 442-455, ilustr., mapy.

195. O 11 e n b u r g e r Ben C., *Syjon*, tłum. [Paweł P a c h c i a r e k] pp, w: *Słownik wiedzy biblijnej*, red. nauk. Bruce M. M e t z g e r , Michael D. C o o g a n , red. nauk. wyd. pol. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i , wyd. 3, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 1999, 724-725.

196. [R a t t r a y Susan] SR, *Kult*, tłum. [Maria B o g u s ł a w s k a] mb, w: *Encyklopedia biblijna*, red. nauk. Paul J. A c h t e m e i e r , wstęp do wyd. poi. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i , Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam”, Warszawa 1999, s. 640-645 (*Rytuał świątynny*, s. 642-643).

197. S a l a m a g a Waldemar, *Historia i teologia świątyni w Starym Testamencie*, „Studia Diecezji Radomskiej” 2/1999, s. 167-188.

198. S a n f o r d William, *Świątynia*, tłum. [Paweł Pachciarek] pp, w: *Słownik wiedzy biblijnej*, red. nauk. Bruce M. Metzger, Michael D. Coogan, red. nauk. wyd. poi. ks. Waldemar Chrostowski, wyd. 3, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 1999, s. 746-749.

199. S c h r e i n e r Josef, *Teologia Starego Testamentu.*, tłum. ks. Bogdan Wiktor Matysiak, Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam”, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 1999, ss. 478, 1 nlb. (rozdz. I: *Jahwe - Bóg Izraela*, s. 17-63; § 7: *Syjon/Jeruzalem - lud Boży*, s. 37-39; rozdz. X: *Jahwe i przyszłość*, s. 370-410; § 4: *Święte miasto w ziemi obiecanej*, s. 390-395).

200. S z w a r c Urszula, *Świątynia jerozolimska*, w: *Życie religijne w Biblii*, red. Gabriel Witaszek CSRS, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1999, s. 79-92.

201. S z y m i k Stefan MSF, *Żydowskie święta późniejsze*, w: *Życie religijne w Biblii*, red. Gabriel Witaszek CSRS, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1999, s. 331-345 (2. *Poświęcenie Świątyni*, s. 337-340).

202. [U n t e r m a n Jeremia] JU, *Święto Poświęcenia Świątyni*, tłum. [Michał Wojciechowski] MW, w: *Encyklopedia biblijna*, red. nauk. Paul J. Achtemeier, wstęp do wyd. poi. ks. Waldemar Chrostowski, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam”, Warszawa 1999, s. 1226.

203. W i t a s z e k Gabriel CSRS, *Centralizacja kultu*, w: *Życie religijne w Biblii*, red. Gabriel Witaszek CSRS., Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1999, s. 103-122 (2. *Świątynia w Jerozolimie - sanktuarium narodowe*, s. 107-109; 3. *Świątynia w Jerozolimie - sanktuaria rywalizujące*, s. 109-111).

204. W i t a s z e k Gabriel CSSR, *Jerozolima - córka Syjonu a Maryja*, „Salvatoris Mater” 1(1999) nr 2, s. 46-63. Rias.

205. W i t a s z e k Gabriel CSSR, *Teologia świątyni*, w: *Życie religijne w Biblii*, red. Gabriel Witaszek CSSR, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1999, s. 93-101.

206. W i t k o w s k i Stanisław MS, *Dwa eschatologiczne obrazy Jeruzalem (Ap 21,1-22; 5) jako opis niebiańskiego Kościoła*, Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej, Kraków 1999, ss. 136, 1 nlb.

2000

207. Armstrong Karen, *Jeruzolima miasto trzech religii*, tłum. Barbara Cendrowska, Oficyna Wydawnicza Prima, Warszawa 2000, ss. 559, 1 nlb., ilustr., mapy (rozdz. 9: *Nowe Jeruzalem*, s. 212-233; rozdz. 10: *Święte miasto chrześcijan*, s. 234-258).

208. Arndt Marian N. OFM, *Sanktuarium biczowania [w Jeruzolimie]*, „Głos św. Franciszka” 42(2000) nr 4, s. 44-46, ilustr.

209. Baranowski Michał OFMConv., *Starożytne wyobrażenia „góry bogów” a biblijna tradycja Bożej Góry Syjon*, „Collectanea Theologica” 70(2000) nr 2, s. 69-77.

210. Bardski Krzysztof ks., *Świątynia Salomona w Targumie do „Pieśni nad pieśniami” 3,7 - 5,1*, „Collectanea Theologica” 70(2000) nr 2, s. 79-92.

211. Chrostowski Waldemar ks., *Jeruzolima - Miasto Boże. Biblia znaczkami ilustrowana (73)*, „Promyk Jutrzenki” 12/2000, s. 6.

212. Głapińska Maria, *Via Dolorosa*, „Miejsca Święte” 4/2000, s. 16, 20, 25, 39, 42-43, fot.

213. Jan Paweł II, *Chwała Trójcy Świętej w Jeruzalem niebieskim. Audyencja generalna 28 czerwca*, „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 21(2000) nr 10, s. 49-50.

Toż: pt. *Niebieskie Jeruzalem - ostateczny cel naszego pielgrzymowania*, „Wiadomości KAI” 27/2000, s. 21.

214. Jan Paweł II, *Homilia w Bazylice Grobu Świętego, 26 marca*, w: *U źródeł chrześcijaństwa. Pielgrzymka Wielkiego Jubileuszu. Przemówienia i homilie z pielgrzymki do Ziemi Świętej*, Wyd. Katolicka Agencja Informacyjna KAI, Wydawnictwo „M”, Kraków 2000, s. 129-134.

Zawiera odniesienia do biblijnej teologii Jeruzolimy.

Toż: „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 21(2000) nr 5, s. 36-37, fot.

Toż: „Przewodnik Katolicki” 17/000, s. 10-11, ilustr.

Toż: „Tygodnik Powszechny” 14/2000, s. 11.

Toż: „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” 90(2000) nr 3, s. 339-341.

Toż: „Wiadomości KAI” 14/2000, s. 25-26.

215. Jan Paweł II, *Kamienie Jeruzolimy. Audyencja generalna 26 marca 2000*, tłum. Jan Jarczo, „Wiadomości Kai” 14/2000, s. 28-29.

Zawiera wzmianki o biblijnej teologii Jeruzolimy.

216. Jan Paweł III, *List Ojca Świętego Jana Pawła II o pielgrzymowaniu do miejsc związanych z historią zbawienia*, „Niedziela” 43(2000) nr 8, s. 15-17, fot.

Watykan, 29 VI 1999 r.

Punkty 7 i 8 Listu dotyczą m.in. nowotestamentalnej teologii Jeruzolimy.

Toż: „Wiadomości Urzędowe Diecezji Opolskiej” 55(2000) nr 1-2, s. 1-11.

217. Jan Paweł II, *Przemówienie podczas spotkania między religijnego w Papieskim Instytucie Notce-Dame w Jerozolimie, 23 marca*, w: Jan Paweł II: *U źródeł chrześcijaństwa. Pielgrzymka Wielkiego Jubileuszu. Przemówienia i homilie z pielgrzymki do Ziemi Świętej*, Wyd. Katolicka Agencja Informacyjna KAI, Wydawnictwo „M”, Kraków 2000, s. 105-109.

Zawiera odniesienia do biblijnej teologii Jerozolimy.

Toż: „Biuletyn Ekumeniczny” 28(2000) nr 1-2, s. 38-41.

Toż: „Maqom. Biuletyn Informacyjny Instytutu Dialogu Katolicko-Judaistycznego” 5 (2000) nr 1-2, s. 111-114.

Toż: „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 21(2000) nr 5, s. 28-29, fot.

Toż: „Tygodnik Powszechny” 14/2000, s. 10-11.

Toż: „Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie” 90(2000) nr 3, s. 330-332.

Toż: „Wiadomości KAI” 14/2000, s.21.

218. Jelonek Tomasz ks., *Przybytek Jahwe. Centrum życia religijnego w czasach Jezusa*, „Ziemia Święta” 6(2000) nr 1, s. 44-46, fot.

219. Kropiwnicki Jerzy, *Droga krzyżowa w Jerozolimie*, „Niedziela” 43(2000) nr 14, s. 16-17, fot.

220. Mikołajczak Mieczysław ks., *Jezus nauczający w świątyni jerozolimskiej (Łk 19,47-21,38)*, w: *Pan moim światłem. Księga pamiątkowa dla Księdza Profesora Jerzego Chmielą w 65. rocznicę urodzin*, zebrał i oprac. ks. Waldemar Chrostowski, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2000, s. 251-273.

221. Mikołajczak Mieczysław ks., *Jezus w świątyni jerozolimskiej (Mk 13, 1-5)*, „Ecclesiastica” 9(2000) nr 4-6, s. 42-48.

222. Mikołajczak Mieczysław ks., *Królewskie wkroczenie Jezusa do Jerozolimy (Łk 19, 28-44)*, w: *Służcie Panu z weselem. Księga jubileuszowa ku czci kard. Henryka Gulbinowicza z okazji 50-lecia kapłaństwa, 30-lecia biskupstwa, 25-lecia posługi w archidiecezji wrocławskiej i 15-lecia kardynalatu*, red. ks. Ignacy Dec, t. 2, Wyd. Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, Wrocław 2000, s. 79-88.

Toż: „Studia Warmińskie” 37/2000, s. 289-296, Rés.

223. Mikołajczak Mieczysław ks., *Otwarta krytyka i odłączenie się grupy wspólnoty chrześcijańskiej od świątyni jerozolimskiej w Dziejach Apostolskich*, „Studia Gnesnensia” 14/2000, s. 39-58.

224. Mikołajczak Mieczysław ks., *Świątynia jerozolimska*. „Nasza Służba” 9(2000) nr 9, s. 10-11.

225. Mikołajczak Mieczysław ks., *Teologia świątyni w dwudzielne św. Łukasza*, Wydawnictwo Polihymnia, Lublin 2000, ss. 227, 1 nlb., bibliogr.

226. P o n i ż y Bogdan ks., *Jezus a świątynia jerozolimska*, „Poznańskie Studia Teologiczne” 9/2000, s. 25-42.

227. S c h u d r i c h Michael rabin, *Miasto Świąte Żydów*, tłum. z ang. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i , „Miejscza Świąte” 4/2000, s. 30-32.

228. S z a m o c k i Józef ks., *Lithostrotos jako miejsce sądu Chrystusa przed Pilatem*, „Theologica Thoruniensia” 1/2000, s. 57-95.

2001

229. A r n d t Marian Bernard, *Lithostrotos - miejsce skazania Jezusa (J 19,13)*, „Quaestiones Selectae. Zeszyty Naukowe” 8(2001) z. 13, s. 27-40, mapa, Sum.

230. B r i e n d Jacques, *Miasto Dawida*, w: *Świat Biblii*, red. Andre L e m a i r e , tłum. Bogusław P a n e k , Wyd. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2001, s. 252-255 (*Jerozolima*, s. 254-255).

231. C z e r s k i Janusz ks., *Teologiczne znaczenie Jerozolimy w pismach św. Łukasza*, w: *W drodze do Jerozolimy. Materiały z sympozjum biblijnego zorganizowanego przez Katedrę Starego Testamentu Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego 24 maja 2000 r.*, red. ks. Zdzisław M a ł e c k i , Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2001, s. 47-56, Zsfg.

232. D a n i e l - R o p s Henri, *Życie w Palestynie w czasach Chrystusa*, tłum. popr. Janina L a s o c k a , wyd. 3, Wydawnictwo Cykady, Warszawa 2001, ss. 415, mapy (cz. 1: *Ziemia i naród*, s. 5-90; rozdz. IV: *Jerozolima*, s. 74-90; cz. 3: *Naród i jego Bóg*, s. 307-382; rozdz. II: *Domy Boże*, s. 325-339; § 2: *Świątynia, którą znał Chrystus*, s. 326-331; § 3: *Liturgia i mistyka świątyni*, s. 331-334).

233. G r o ń Stanisław SJ, *Golgota*, „Posłaniec Serca Jezusowego” 4/2001, s. 2-4, ilustr.

234. H u n t Dave, *Jeruzalem, Jeruzalem!*, „DPŻ. Droga Prawda Życie” 5/2001, s. 25-27.

235. J a n P a w e ł I I , *Hymn ku czci góry Syjon. Audiencja generalna 17 października 2001*, tłum. Jan J a r c o , „Wiadomości KAI” 43/2001, s. 24.

236. M a ł e c k i Zdzisław ks., *Jerozolima miastem pokoju*, w: *W drodze do Jerozolimy. Materiały z sympozjum biblijnego zorganizowanego przez Katedrę Starego Testamentu Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego 24 maja 2000 r.*, red. ks. Zdzisław M a ł e c k i , Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2001, s. 25-33, Zsfg.

237. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Ołtarz w biblijnej historii zbawienia*, „Studia Paradyskie” 11/2001, s. 149-158.

238. Mikołajczak Mieczysław ks., *Świątynia jerozolimska i jej związek z Izraelem w Łk i Dz.*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 54(2001) nr 4, s. 270-281.

239. Mikołajczak Mieczysław ks., *Świątynia jerozolimska w relacji Mk 13, 1-37*, Wyd. Instytut Teologiczny w Przemyślu, „Premisla Christiana” 9/2001, s. 163-174.

240. Ostąński Piotr ks., *Ku Nowej Jerozolimie (21, 9-10). Czytamy wspólnie Księgę Apokalipsy (cz. 103)*, „Przewodnik Katolicki” 51-12/2001, s. 30-31, ilustr.

241. Ostąński Piotr ks., *Nowe Jeruzalem - miasto zbawionych (21,1-4). Czytamy wspólnie Księgę Apokalipsy (Cz. 101)*, „Przewodnik Katolicki” 49/2001, s. 2021.

242. Paprocki Mirosław ks., *Via Dolorosa*, „«Gwiazda Morza» Gdański Dwutygodnik Katolicki” 2001 nr 4 s. 12.

243. Poniży Bogdan ks., „*Pępek świata*”. *Księga Izajasza postrzeżenie Ziemią Jeruzolimę jako podbudowę dla Jeruzalem Niebieskiego*, „Przewodnik Katolicki” 16/2001, s. 22, ilustr.

244. Poniży Bogdan ks., *W Domu Ojca. Podczas swego ziemskiego życia Chrystus wielokrotnie pielgrzymował do Jerozolimy*, „Przewodnik Katolicki” 26/2001, s. 22.

245. Reinecker Fritz, Maier Gerhard, *Leksykon biblijny*, tłum. Danuta Irmieńska, Joanna Kruczyńska, red. nauk. wyd. poi. ks. Waldemar Chrostowski, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2001, ss. 930, ilustr. kolor., tabi., mapy (hasła: *Jerozolima*, s. 310-312; *Jeruzalem niebiańskie*, s. 312-313; *Syjon*, s. 767; *Świątynia*, s. 797-801).

246. Sikora Adam Ryszard OFM, *Jerozolima w Apokalipsie iw. Jana*, w: *W drodze do Jerozolimy. Materiały z sympozjum biblijnego zorganizowanego przez Katedrę Starego Testamentu Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego 24 maja 2000 r.*, red. ks. Zdzisław MałECKI, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2001, s. 55-67, Sum.

247. Skierkowski Marek ks., *Wiarygodność historyczna procesu i śmierci Jezusa (synteza teologiczno fundamentalna)*, „Studia Teologiczne” (Białystok, Drohiczyn, Łomża) 19/2001, s. 89-107, Sum.

248. Smolka Bonawentura OFM, *U źródeł personalistycznego rozumienia świętości miasta Jeruzalem*, w: *W drodze do Jerozolimy. Materiały z sympozjum biblijnego zorganizowanego przez Katedrę Starego Testamentu Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego 24 maja 2000 r.*, red. ks. Zdzisław MałECKI, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2001, s. 17-24, Zsfg.

249. W o d e c k i Bernard SVD, *Rola i znaczenie Świątyni według Pierwszego Testamentu*, w: *Duch Oblubienica mówi: „Przyjdź”*. Księga pamiątkowa dla Ojca Profesora Augustyna Jankowskiego OSB w 85. rocznicę urodzin, zebrał i oprac. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2001, s. 413-442.

250. Z i e j ą Krystian ks., *Jerozolima - centrum kultyczne Izraela*, w: *W drodze do Jerozolimy. Materiały z sympozjum biblijnego zorganizowanego przez Katedrę Starego Testamentu Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego 24 maja 2000 r.*, red. ks. Zdzisław M a ł e c k i, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2001, s. 35-45, Zsfg.

2002

251. B ö s e n Willibald, *Ostatni dzień Jezusa z Nazaretu*, tłum. Wiesława M o n i a k, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo, Wrocław 2002, ss. 457 (rozdz. C: *Jerozolima w piątek, 14 dnia miesiąca Nisan 30 r.*, s. 88-99).

252. D r w a l Tomasz Piotr ks., *Syjon w dziejach Izraela*, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 21(2002) z. 1-2, s. 91-96, Sum.

253. [G r a d k o w s k i Zbigniew Leopold] ZLG oprac., *Jeruzalem, Jeruzalem ... „DPŻ. Droga Prawda Życie”* 1/2002, s. 9-10.

254. H a n e l t Tadeusz ks., *Spotkania z Bogiem, czyli Historia zbawienia i Świątyni Jerozolimskiej jako dzieje działania i obecności Boga wśród ludu*, Prymasowskie Wydawnictwo „Gaudentinum”, Gniezno 2002, ss. 220, 2 nlb., i lustr., mapa.

255. J a n P a w e ł III, *Chwała Jerozolimy (Ps 147). Audiencja generalna 5 czerwca 2002*, tłum. Jan J a r c o, „Wiadomości KAI” 24/2002, s. 24.

256. J a n P a w e ł II, *Jerozolima - miastem pokoju (Ps 87). Audiencja generalna 13 listopada 2002*, tłum. Krzysztof G o ł ę b i o w s k i, Jan J a r c o, „Wiadomości KAI” 47/2002, s. 25.

Toż fragm. pt.: *Syjon, miasto Boże*, „Źródło” 47/2002, s. 3.

257. K o b i e l u s Stanisław SAC, *Jerozolima ziemską i niebiańską*, w: *Religia. Encyklopedia PWN*, red. nauk. Tadeusz G a d a c z, Bogusław M i l e r s k i, t. 5, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, s. 195.

258. K u d a s i e w i c z Józef ks., *Droga Jezusa do Jeruzalem na mękę, śmierć i zmartwychwstanie (Łk 9,51 - 19,27)*, w: *Droga jako przestrzeń ludzka*, red. A. D r o ż d ż, Gabriel W i t a s z e k, Wydawnictwo KUL, Lublin 2002, s. 27-48.

259. K u d a s i e w i c z Józef ks., *Eksodus Jezusa w Jeruzalem (Łk 9,31)*, w: *Kamieniem węgielnym jest Chrystus (Ef 2,20). Księga pamiątkowa dla uczczenia 75. rocznicy urodzin ks. bpa Kazimierza Romaniuka Ordynariusza Warszaw-*

sko-Praskiego, red. Piotr K l i m e k , słowo wstępne kard. Józef G l e m p , Wyd. Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Warszawsko-Praskiej, Wydawnictwo Księży Pallotyńów „Apostolicum”, Warszawa-Ząbki, s. 152-161.

260. Ł ą c k a Izabella, P a s z k i e w i c z Piotr, *Jerozolima*, w: *Religia. Encyklopedia PWN*, red. nauk. Tadeusz G a d a c z , Bogusław M i l e r s k i, t. 5, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, s. 190-192, fot.

261. M ę d a l a Stanisław CM, *Jerozolimka Świątynia*, w: *Religia. Encyklopedia PWN*, red. nauk. Tadeusz G a d a c z , Bogusław M i l e r s k i, t. 5, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, s. 196-200, ilustr.

262. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Działalność Jezusa w Jerozolimie - mowa w świątyni o zburzeniu miasta i zapowiedź paruzji (Łk 19,29 - 21,38)*, „Studia Pelplinskie” 32/ 2002, s. 27-40.

263. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Mowy o zburzeniu Jerozolimy i przyjściu Chrystusa (Mk 13)*, w: *Sursum corda. Księga jubileuszowa ku czci Księdza Biskupa Adama Dyczkowskiego*, red. Andrzej B r e n k, słowo wstępne kard. Henryk G u l b i n o w i c z , Wydawnictwo Pallottinum, Poznań 2002, s. 347-355.

264. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Od kultu w świątyni jerozolimskiej do wiary w Kościele Jezusa (Łk-Dz)*, w: *Stworzył Bóg człowieka na swój obraz. Księga pamiątkowa dla Biskupa Profesora Mariana Gołębińskiego w 65. rocznicę urodzin*, zebrał i oprac. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i , Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2002, s. 279-295.

265. O s t a ń s k i Piotr ks., *Miasto - Skarb (21,15-20). Czytamy wspólnie Księgę Apokalipsy (cz. 105)*, „Przewodnik Katolicki” 2/2002, s. 20-21.

266. P o n i ż y Bogdan ks., *Syjon najważniejszy*, „Przewodnik Katolicki” 25/2002, s. 20, fot.

267. R o s i k Mariusz ks., *Oczyszczenie świątyni (Mk 11, 15-18) jako zapowiedź jej zburzenia*, “Scriptum Sacra. Studia Biblijne Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego” 6(2002) nr 6, s. 211-222, Rés.

268. U r y g a Jan oprac., *Jerozolimka Via Dolorosa*, „Źródło” 9/2002, s. 14-15, fot.

2003

269. B a r t o s z e w i c z Dariusz K., *Instytucje biblijne*, Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 2003, ss. 81 (cz. I: *Instytucje religijne*, s. 7-60; rozdz. 1: *Miejsca kultu*, s. 7-34; § 1.5: *Świątynia jerozolimka*, s. 28-33).

270. [B e r g m a n Eleonora] EB, *Świątynia Jerozolimka*, w: *Polski słownik judaistyczny. Dzieje, kultura, religia, ludzie*, oprac. Zofia B o r z y m i ń s k a

i Rafał Żebrowski, t. 2, Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 2003, s. 677-678.

271. [Brzewska Iwona Kamila, Żebrowski Rafał] IKB, RŻ, *Jerozolima*, w: *Polski słownik judaistyczny. Dzieje, kultura, religia, ludzie*, oprac. Zofia Borzymińska i Rafał Żebrowski, t. 1, Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 2003, s. 674-676, fot.

272. Hałas Stanisław ks., „*Uświęceni przez ofiarę Chrystusa raz na zawsze*” (por. Hbr 10,10). *Rozumienie kultu w Starym i Nowym Przymierzu*, „*Collectanea Theologica*” 73 (2003) nr 1, s. 95-116 (*Świątynia*, s. 111-114).

273. Jan Paweł II, *Psalm 87 - Syjon matką narodów. Audyencja generalna 13 listopada 2003 r*, „*L'Osservatore Romano*” (wyd. pol.) 24(2003) nr 3, s. 30-31.

274. Jan Paweł II, *Psalm 100 - radość wchodzących do świątyni. Audyencja generalna 8 stycznia 2003 r*, „*L'Osservatore Romano*” (wyd. pol.) 24(2003) nr 3, s. 36-37.

275. Janowski Stanisław SVS, *Jerozolimski ingres Jezusa*, „*Przewodnik Katolicki*” 15/2003, s. 20.

276. Janocha Michał ks., *Wjazd Jezusa do Jerozolimy w ukraińskim malarstwie ikonowym*, „*Saeculum Christianum. Pismo Historyczno-Społeczne*” 10(2003)nr 1, s. 169-192, fot., Rés.

277. Lachowicz Olga, *W drodze do bram Miasta Świętego*, w: „*Utwierdzaj swoich braci*” (Łk 22,32), red. Tomasz Maria Dąbek OSB, TYNIEC. Wydawnictwo Benedyktynów, Kraków 2003, s. 10-53.

278. Mikołajczak Mieczysław ks., *Judaistyczno-ewangeliczna tradycja o pielgrzymowaniu do Jerozolimy i świątyni*, „*Scriptura Sacra. Studia Biblijne Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego*” 7(2003) nr 7, s. 81-107, Sum.

279. Paczkowski Mieczysław C. OFM, *Rzeczywistość, symbol i tajemnica. Jerozolima w starożytnej literaturze chrześcijańskiej okresu przedchalcedońskiego*, Wydawnictwo św. Antoniego, Wrocław 2003, ss. 518, bibliogr.

Rec.: *Rzeczywistość, symbol i tajemnica Jerozolimy*, „*Ziemia Święta*” 9(2003) nr 4, s. 19, fot.

280. Pióro Małgorzata, *Miejsca w Ziemi Świętej związane ze zmartwychwstaniem Chrystusa ...*, „*Posłaniec Serca Jezusowego*” 132(2003) nr 4, s. 28-29, fot.

281. Rumianek Ryszard ks., *Związek nowej świątyni z odnowionym Przymierzem (wg Ez 47,1-12)*, *Warszawskie Studia Teologiczne*” 16/2003, s. 29-34, Rés.

282. Ryken Leland, Wilhoit James C., Longman III Tremper, *Słownik symboliki biblijnej. Obrazy, symbole, motywy, metafory, figury stylistyczne*

I gatunki literackie w Piśmie Świętym, tłum. Zbigniew K o ś c i u k, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2003, ss. 1218 (hasła: *Jerozolima*, s. 267-268; *Jerozolima i Synaj*, s. 268-270; *Syjon*, s. 957-958; *Świątynia*, s. 988-991).

283. S t a n i e k Jacek SChr., *Świątynia Jerozolimaska*, „Msza Święta” 59(2003) nr 6, s. 8-9, ilustr.; 59(2003) nr 7-8, s. 22-24, rys., fot.

2004

284. A r n d t Marian B. OFM, *Litostrotos*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. X, Wyd. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2004, kol. 1186-1187.

285. A r n d t Marian B. OFM, *Syjon - Świątynia*, „Głos św. Franciszka” 46(2004) nr 3, s. III, okł.

286. D r w a l Tomasz Piotr ks., *Sofoniasz o nowej relacji Jahwe do Syjonu (So 3,14-20)*. „Tarnowskie Studia Teologiczne” 23/2004, s. 79-84, Sum.

287. G ą d e c k i Stanisław abp, „*Proście o pokój dla Jeruzalem*” (*Ps 122,6*), w: *Problematyka pokoju u papieży Jana XXIII i Jana Pawła II*, red. ks. Jerzy L e w a n d o w s k i, APOSTOLICUM. Wydawnictwo Księży Pallotynów Prowincji Chrystusa Króla, Ząbki 2004, s. 70-107.

288. J a n P a w e ł II, *Psalm 147 - Jeruzalem wielbi Boga. Audiencja generalna 20 sierpnia*, „L’Osservatore Romano” (wyd. poi.) 25(2004) nr 3, s. 31-32.

289. J a s i ń s k i Andrzej S. OFM, *Wystąpienie proroka Ezechiela na tle zbliżającego się upadku Jerozolimy*, „Perspectiva. Legnickie Studia Teologiczno-Historyczne” 3(2004) nr 1, s. 5-28, Sum.

290. J e l o n e k Tomasz ks., *Dzieje świątyni jerozolimskiej*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2004, ss. 128, 2 nlb.

291. K o b i e l u s Stanisław SAC, *Niebiańska Jerozolima. Od sacrum miejsca do sacrum modelu*, wyd. 2 popr., APOSTOLICUM. Wydawnictwo Księży Pallotynów Prowincji Chrystusa Króla, Ząbki 2004, ss. 287, 1 nlb., tabl., ilustr., fot., rys.

292. K u r d y b e l s k i Jan ks., *Drogi i bezdroża Izraela*, Drukarnia DTSK „Silesia” we Wrocławiu, Wrocław 2004, ss. 128, 1 nlb. (*Jeruzalem, Jeruzalem*, s. 30-51).

293. L E, *Jerozolima bolesna - czy te miejsca były świadkami ostatnich dni Jezusa?* „Zwiastun Ewangelicki” 7/2004, s. 15-16.

294. M a l i n a Artur ks., *Świętość ziemi. Jerozolimy i świątyni w czasach Nowego Testamentu (Kelim 1,6-9)*, „Collectanea Theologica” 74(2004) nr 2, s. 63-81.

295. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Działalność Jezusa w świątyni jerozolimskiej - teologia *τέρον* (Mk 11)*, „Studia Gnesnensia” 18/2004, s. 431-461.

296. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Teologia świątyni w dwudziele Sw. Łukasza*, Lublin 2000.

Rec.: K i e r s z t e j n J., „Collectanea Theologica” 74(2004) nr 2, s. 250-254.

297. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Teologia świątyni w Ewangelii iw. Marka*, Materiały i Studia 77, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Wydział Teologiczny, Redakcja Wydawnictw, Poznań 2004, ss. 253, bibliogr., Sum., Zsfg.

298. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Znaczenie świątyni (naos) w relacji z procesu Jezusa przed Sanhedrynem (Mk 15,53-65)*, „Quaestiones Selectae. Zeszyty Naukowe” 11 (2004) z. 18, s. 17-44, Zsfg.

299. P a c z k o w s k i Mieczysław C. OFM, *Rzeczywistość, symbol i tajemnica. Jerozolima w starożytnej literaturze chrześcijańskiej okresu przedchalcedońskiego*, Wrocław 2003.

Rec.: J a s i ń s k i A. S. OFM, „Przegląd Piśmiennictwa Teologicznego” 10(2004) nr 1, s. 41-42.

300. P i e k a r z Danuta, „Zburzcie tę świątynię... „ (J 2,13-21 i par.), w: *Miłość wytrwa do końca. Księga pamiątkowa dla Księdza Profesora Stanisława Pisarka w 50. rocznicę święceń kapłańskich i 75. rocznicę urodzin*, zebrał i oprac., ks. Waldemar Ch r o s t o w s k i, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2004, s. 317-329.

301. R o s i k Mariusz ks., *Jezus a judaizm w świetle Ewangelii według św. Marka*, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2004, ss. 693 (rozdz. II: *Jezus a Świątynia*, s. 46-129).

302. S a l a s Antonio, *Apokalipsa. Symbol czy rzeczywistość historyczna?*, tłum. Ewa K r z e m i ń s k a, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2004, ss. 183, 4 nlb., rys. (rozdz.: *Kościół - wspólnota, która zakosztowała pełni /Ap 21,1-22,21/*, s. 161-182; § 1.2: *Nowa Jerozolima /Ap 21,9-22,5/*, s. 166-168).

303. V a u d e Roland OP, *Instytucje Starego Testamentu*, tłum. z franc. i bibliografią uzupełnił ks. Tadeusz B r z e g o w y, Wydawnictwo Pallottinum, Poznań 2004, t. I-II, ss. 692 (cz. V: *Instytucje religijne*, s. 287-528; rozdz. III: *Świątynia Jerozolimska*, s. 328-346).

304. V i d a l Manzanares Cesar, *Jezus i ewangelie. Mały słownik*, tłum. Ewa B u r s k a, VERBINUM. Wydawnictwo Księży Werbistów, Warszawa 2004, ss. 199, 1 nlb., ilustr., mapy, bibliogr. (hasło: *Świątynia*, s. 165-166).

305. W o d e c k i Bernard SVD, *Jerozolima - Syjon w tekstach Deuterolżasza*, w: *Słowo pojednania. Księga Pamiątkowa z okazji siedemdziesiątych urodzin Księdza Michała Czajkowskiego*, red. ks. Julian W a r z e c h a, Biblioteka „Więzi”, Warszawa 2004, s. 71-81.

306. W r ó b e l Miroslaw ks., *Chwalebna Pasja. Z Jezusem na jerozolimskim szlaku Męki ku zmartwychwstaniu*. Wydawnictwo „Królowej Pokoju”. Kraków 2004, ss. 127, 1 nlb., fot., kolor., mapa.

2005

307. B r o w n i n g W.R.E.(imiona?), *Słownik Biblii*, tłum. Jakub S ł o w i k , Wydawnictwo „Świat Książki”, Warszawa 2005, ss. 592, mapa (hasła: *Jerozolima*, s. 221222-; *Świątynia*, s. 503-504).

308. J a n P a w e ł I I , *List apostołski „Redemptionis Anno”*, w: *Żydzi i judaizm w nauczaniu Jana Pawła III 1978-2005*, zebra. i oprac. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i, słowo wstępne abp Stanisław G ą d e c k i, Wydawnictwo Archidiecezji Warszawskiej, Warszawa 2005, s. 84-88.

Watykan, 20 IV 1984 r.

Zawiera liczne odniesienia do biblijnej teologii Jerozolimy.

309. K a s i ł o w s k i Piotr SJ, *Przybycie Jezusa do Jerozolimy (Mk 11,1-10)*, „Studia Diecezji Radomskiej” 7/2005, s. 51-70 (*Inspekcja świątyni 711,11/*, s. 69-70;.

310. L i n k e Waldemar CP, *Jerozolima jako miejsce i uczestnik sądu Bożego w Apokalipsie według św. Jana*, Rozprawy i Studia Biblijne 18, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2005, ss. 409, bibliogr.

311. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Działalność Jezusa w świątyni jerozolimskiej - teologia (Mk 12)* „Collectanea Theologica” 75(2005) nr 1, s. 5-45, Zsfg.

312. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Od dni w świątyni jerozolimskiej do kultu w Kościele Jezusa Chrystusa - synteza świątyni („ieron i naos”) w Mk*, w: „*Oto idę*”. *Księga pamiątkowa dla Biskupa Profesora Jana Bernarda Szlagi w 65. rocznicę urodzin*, zebra. i oprac. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2005, s. 303-315.

313. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Teologia świątyni w dwudzielnej. Łukasza*, Lublin 2000.

Rec.: M a c i e j e w s k i A., „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 58(2005) nr 4, s. 310-311.

314. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Znaczenie świątyni (ναοε) w opisie niezwykłych wydarzeń po śmierci Jezusa na krzyżu (Mk 15,38-41)*, w: *Żyjemy dla Pana. Księga Pamiątkowa dedykowana S. Profesor Ewie Józefie Jezierskiej OSU w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. ks. Mariusz R o s i k , Wyd. Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, Wrocław 2005, s. 405-441.

315. P a c z k o w s k i Mieczysław C. OFM, *Jeruzolima jako „środek świata” w źródłach starochrześcijańskich*, „*Quaestiones Selectae. Zeszyty Naukowe*” R. 12: 2005 nr 19 s. 45-70. Sum.

316. P a c z k o w s k i Mieczysław C. OFM, „*Prawo wyjdzie z Syjonu i słowo Pańskie z Jeruzalem*”. *Iz 2,3 w egzegezie patrystycznej okresu przedchalcedońskiego*, w: *Deus meus et omnia. Księga pamiątkowa ku czci O. prof. Hugolina Langkammera OFM w 50. Rocznicę święceń kapłańskich*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2005, s. 315-332.

317. P u d e ł k o Jolanta Judyta PDDM, *Ezechielową nową świątynią. Zapowiedź i realizacja*, w: *Żyjemy dla Pana. Księga Pamiątkowa dedykowana S. Profesor Ewie Józefie Jezierskiej OSU w siedemdziesiąt rocznicę urodzin*, red. ks. Mariusz R o s i k , Wyd. Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, Wrocław 2005, s. 573-581.

318. S i k o r a Adam R. OFM, *Światło Nowego Jeruzalem (Ap 21-22)*, w: *Lumen Christi tantum in Ecclesia. Księga pamiątkowa w 70. rocznicę urodzin o. prof. dr hab. Antoniego Jozefata Nowaka OFM*, red. Teresa P a s z k o w s k a , Wydawnictwo KUL, Lublin 2005, s. 573-582.

319. S t y r a Waldemar ks., *Opowiadanie o dwunastoletnim Jezusie w Świątyni (Łk 2,41-51) w aspekcie lingwistycznym*, „*Scriptum Sacra. Studia Biblijne Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego*” 8-9/2004-2005, s. 127-140, Zsfg.

320. S t y r a Waldemar ks., *Terminologia świątyni w pismach Łukasza*, „*Scriptum Sacra. Studia Biblijne Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego*” 8-9/2004-2005, s. 141-154. Zsfg.

321. T u ł o d z i e c k i Tomasz ks., *Świątynia jerozolimską jako znak jedności religijnej i politycznej monarchii Izraela*, „*Verbum Vitae. Półrocznik Biblijno-Teologiczny*” 8/2005, s. 51-72.

322. W i l k Jolanta, *O budowaniu niebiańskiej Jeruzolimy*, „*Słowo Prawdy*” 7-8/2005, s. 30.

2006

323. B e n e d y k t XVI, *Psalm 122 - święte miasto Jeruzalem. Audjencia generalna 12 października*, „*L'Osservatore Romano*” (wyd. pol.) 28(2006) nr 2, s. 53,54.

324. B o g a c z Roman ks., *Świątynia Jerozolimską miejscem kultu Starego Testamentu*, w: *Sväte pismo a Boží kult. Zbornik z konferencie s medzinarodnou účasťou*, red. P. F e d o r , Wyd. Katolice Biblicke Dielo, Svit 2006, s. 8-22.

325. D ą b r o w s k i Jan, *Miasto Boskiej chwały i ludzkich podziałów*, „*Posłaniec Warmiński. Dwutygodnik Katolicki*” 25(2006) nr 6, s. 12, 10, fot.

BIULETYN BIBLIJNY

326. [C e b u r e k Maria] mg, *Jeruzolima*, tłum. [Bogusław Widła] bw, w: *ABC chrześcijanina. Mały słownik*, tłum. i oprac., zbiór., red. Sylwester Z a l e w s k i, wyd. 3 zrewid., popr., poszerz., VERBINUM. Wydawnictwo Księży Werbistów, Warszawa 2006, s. 171.

327. J e l o n e k Tomasz ks., *Przyszła Jeruzolima w zapowiedzi Jeremiasza*, „Polonia Sacra” 10(2006) nr 19, s. 111-122, Sum.

328. L a n g k a m m e r Hugolin OFM, *Mały słownik biblijny*, Wydawnictwo św. Antoniego, Wrocław 2006, ss. 344, tabi., mapy (hasła: *Jeruzolima*, s. 143-145; *Świątynia jerozolimska*, s. 290-291).

329. M a ł e c k i Zdzisław ks., *Mowa Jeremiasza w świątyni*, „Częstochowskie Studia Teologiczne” 24/2006, s. 95-106.

330. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Znaczenie świątyni (ve os) w relacji o wyszydzeniu Jezusa na krzyżu (Mk 15, 29-32A)*, „Studia Gnesnensia” 20/2006, s. 49-72, Zsfg.

331. P a c i o r e k Antoni ks., „*A oto zasłona świątyni rozdarła się od góry aż do dołu...*” - wydarzenia po śmierci Jezusa (Mt 27, 51,54), w: *Pan moją mocą i pieśnią (Ps 118,14). Prace dedykowane Księdzu Profesorowi Tadeuszowi Brzegowemu w 65. rocznicę urodzin*, red. Stanisław H a ł a s SCJ, Piotr W ł o d y g a OSB, Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Kraków 2006, s. 169-180.

332. P a c z k o w s k i Mieczysław C. OFM, *Jeruzolima - święte miasto. Symbole chrześcijańskie*, „Głos św. Franciszka” 48(2006) nr 2, s. 34-37, fot.

333. P a c z k o w s k i Mieczysław C. OFM, *Niebiańskie Jeruzalem. Symbole chrześcijańskie*, „Głos św. Franciszka” 48(2006) nr 3, s. 38-41, fot.

334. R u m i a n e k Ryszard ks., *Znaki świętości Jeruzolimy*, w: *Pan moją mocą i pieśnią (Ps 118,14). Prace dedykowane Księdzu profesorowi Tadeuszowi Brzegowemu w 65. rocznicę urodzin*, red. Stanisław H a ł a s SCJ, Piotr W ł o d y g a OSB, Wydawnictwo Naukowe Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Kraków 2006, s. 219-230.

335. [W i d ł a Bogusław] bw, *Jeruzalem niebieskie*, w: *ABC chrześcijanina. Mały słownik*, tłum. i oprac., zbior., red. Sylwester Z a l e w s k i, wyd. 3 zrewid., popr., poszerz., VERBINUM. Wydawnictwo Księży Werbistów, Warszawa 2006, s. 171.

2007

336. A r n d t Marian B. OFM, *Jeruzolima - święty Syjon*, „Głos św. Franciszka” 49(2007) nr 6, s. III, okł., fot.

337. A r n d t Marian B. OFM, *Święte miasto naszego Boga*, „Głos św. Franciszka” 49(2007) nr 1, s. III, okł., fot.

338. A r n d t Marian B. OFM, *Via Dolorosa*, „Głos św. Franciszka” 49(2007) nr 3, s. 46-47, ilustr., fot.

339. A r n d t Marian B. OFM, *W Jerozolimie wydany na wyszydzenie i ubiczowanie*, „Głos św. Franciszka” 49(2007) nr 2, s. III, okł., fot.

340. B r z e g o w y Tadeusz ks., *Pielgrzymka narodów do świątyni Pana (Iz 2,1-5)*, w: *Przemawiaj do nich moimi słowami. Księga pamiątkowa dedykowana Jego Magnificencji Księdzu Profesorowi Ryszardowi Rumiankowi w 35. rocznicę kapłaństwa i 60. rocznicę urodzin*, zebra. i oprac. Zbigniew G o d l e w s k i, słowo wstępne abp Kazimierz N y c z, Wydawnictwo „Stampa”, Warszawa 2007, s. 71-86.

341. C z a j k o w s k i Michał ks., *Uwielbiaj Pana, Jeruzalem! (Ps 147, 12)*, w: *Kalendarz Ekumeniczny 2008. Jeruzalaim - Miasto Pokoju*, red. Adam D o b r z y Ń s k i, Wydawnictwo Homini, Księgarnia św. Jacka, Kraków-Katowice 2007, strony 4 (bez paginacji).

342. D ą b e k Tomasz Maria OSB, „*Jeruzalem, jeśli zapomnę o tobie ...*” (*Ps 137,5*). *Święte Miasto Dawnego i Nowego Przymierza oraz czasów ostatecznych*, w: *Verbum caro fatum est. Księga Pamiątkowa dla Księdza Profesora Tomasza Jelonka w 70. rocznicę urodzin*, red. Roman B o g a c z, Waldemar C h r o s t o w s k i, Wyd. Stowarzyszenie Biblistów Polskich, Warszawa 2007, s. 180-191.

343. H a n e l l Tadeusz ks., *Jerozolima - Bazylika śmierci i zmartwychwstania Chrystusa*, „Posłaniec Ducha Świętego” 2/2007, s. 31-35, fot.

344. M i k o ł a j c z a k Mieczysław ks., *Znaczenie świątyni w relacji o wyszydzeniu Jezusa na krzyżu (Mk 15, 29-32A)*, w: *Evangelizare pauperibus. Księga pamiątkowa dedykowana Księdzu Biskupowi Bogdanowi Wojtusowi w 70. rocznicę urodzin*, red. Maciej O l c z y k, Paweł P o d e s z w a, Wyd. Prymasowskie Wyższe Seminarium Duchowne, Gniezno 2007, s. 337-362.

345. R o s i k Mariusz ks., *Jerozolimskie pielgrzymowanie. Radosne podążanie do świątyni na spotkanie z Jahwe*, „Ziemia Święta” 13(2007) nr 4, s. 16-19, fot.

Zawiera wzmianki o biblijnej teologii Jerozolimy oraz jej współczesnych implikacjach.

346. R o s i k Mariusz ks., *Przybytek Miasta Świętego - miejsce zamieszkania Boskiej „Szekina”*, „Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” 50(2007) nr 2, s. 37-47, Rés.

347. R u m i a n e k Ryszard ks., *Znaczenie świątyni jerozolimskiej*, w: *Confitemini Domino, quoniam bonus. Księga pamiątkowa dedykowana śp. Księdzu Profesorowi Adamowi Durakowi SDB (1949-2005)*, red. Jacek N o w a k, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2007, s. 47-73.

348. R y t e l - A n d r i a n i k Paweł ks., *Droga krzyżowa w Jerozolimie*, „Niedziela” 50(2007) nr 13, s. 20-21, fot.

349. S t a n i e k Edward ks., *Tajemnica męki Jezusa Zbawiciela*, wyd. 2, Wydawnictwo Rafael, Kraków 2007, ss. 118, ilustr.

350. S z c z e p a n i a k Maciej ks., *Świątynia [w Jerozolimie]*, „Przewodnik Katolicki” 46/2007, s. 21, fot.

351. *Świątynia Jerozolimska*, red. nauk. Mariusz R o s i k , Archeolog czyta Biblię, TUM. Wydawnictwo Wrocławskiej Księgami Archidiecezjalnej, Wrocław 2007, ss. 111, tabl. kolor., 16 fot., bibliogr.

352. T o m a s z e w s k i Tomasz ks., *Kontekst biblijny ustanowienia Święta Poświęcenia Świątyni (Chanuki)*, „Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie” 12/2007, s. 177-187.

353. T r z o p e k Paweł, *Jak Jerozolima stała się piątą Ewangelią*, „List” 24(2007) nr 7-8, s. 26-33, fot.

2008

354. B r z e g o w y Tadeusz ks., *Chwała odnowionej Jerozolimy (Iz 4,2-6)*, w: *Przybliżyło się Królestwo Boże. Księga pamiątkowa dla Księdza Profesora Romana Bartnickiego w 65. rocznicę urodzin* red. ks. Waldemar C h r o s t o w s k i , Wyd. Stowarzyszenie Biblistów Polskich, Warszawa 2008, s. 84-105.

355. C h r u o c a ł a Lesław Daniel, *Jerozolima miasto nadziei. Ostatni etap zbawczej misji Jezusa*, Wyd. Fundacja Komisariat Ziemi Świętej, Kraków 2008, ss. 313, bibliogr., fot., mapy (rozdz. 5: *Jerozolima w Ewangeliach kanonicznych*, s. 63-81; rozdz. 6: *Eschatologiczne Jeruzalem*, s. 82-89; rozdz. 9: *Świątynia w życiu Jezusa i Jego uczniów*, s. 105-117).

Rec.: B r z u s z e k S. B., „Przegląd Piśmiennictwa Teologicznego” 14(2008) nr 1, s. 36-37.

356. H a n e l Tadeusz ks., *Wieczernik*, „Posłaniec Ducha Świętego” 2/2008, s. 38-41, fot.

357. K o t e c k i Dariusz ks., „*Świątynia jerozolimska - rzeczywistość, symbolika, teologia*”. *XVIII Sympozjum Teologiczne „Kościół a Żydzi u judaizm”*. UMK, Toruń 27 XI 2008 r., „Teologia i Człowiek. Półrocznik Wydziału Teologicznego UMK” 12/2008, s. 239-245.

358. M i e l c a r e k Krzysztof ks., „*Hierousalem*”, „*Hierosolyma*”. *Starotestamentowe i hellenistyczne korzenie Łukasowego obrazu świętego miasta w świetle onomastyki greckiej*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2008, ss. 313, bibliogr., indeks.

Rec.: C h r o s t o w s k i W. ks., „Przegląd Piśmiennictwa Teologicznego” 14(2008) nr 2, s. 130-133.

359. Mielcarek Krzysztof ks., *Jeruzalem czy Jerozolima? Miasto Święte w oczach Żydów i pogan w epoce hellenistycznej*, w: *Zachować tożsamość. Starożytny Izrael w obliczu obcych religii i kultur. Materiały z konferencji naukowej. Kazimierz Dolny, 27-29.09.2006*, red. Piotr Muchowski, Maciej Münnich, Łukasz Niesiołowski - Spanó, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2008, s. 206-218.

360. Stanek Teresa, *Biblijna koncepcja króla i świątyni. Unikalność myśli religijnej Izraela*, w: *Zachować tożsamość. Starożytny Izrael w obliczu obcych religii i kultur. Materiały z konferencji naukowej. Kazimierz Dolny, 27-29.09.2006*, red. Piotr Muchowski, Maciej Münnich, Łukasz Niesiołowski - Spanó, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2008, s. 111-126.

2009

361. Browning W.R.F.(imiona?), *Słownik biblijny*, tłum. i oprac. red. Jakub Sławiak, Wyd. FAKTOR Biuro Wydawnicze Marian Bornakowski i Agora SA, Warszawa 2009, ss. 591 (hasła: *Jerozolima /Jeruzalem/*, s. 218-220; *Syjon*, s. 485; *Świątynia*, s. 503-504; *Święto Poświęcenia Świątyni*, s. 505-506).

362. Chrostowski Waldemar ks., *Świątynia jerozolimska - rzeczywistość, symbolika, teologia. XVIII Sympozjum Teologiczne „Kościoł a Żydzi i judaizm”*, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń, 27 XI2008, „Collectanea Theologica” 79(2009) nr 2, s. 5-8.

363. Dzidosz Dariusz ks., *Modlitwa konsekracyjna Salomona (1Krl 8,22-53) teologiczną wykładnią znaczenia i roli świątyni w Izraelu*, „Collectanea Theologica” 79(2009) nr 2, s. 9-32.

364. Kempiak Ryszard SDB, *Jerozolima - miasto trzech religii*, rozm. przepr. Józef Augustyn SJ, „Życie Duchowe” 16(2009) nr 60, s. 139-145.

365. Kusmirek Anna, *Świątynia jerozolimska w targumach*, „Collectanea Theologica” 79(2009) nr 2, s. 65-76.

366. Malina Artur ks., *Teologia świątyni i ofiary w Liście do Hebrajczyków*, „Collectanea Theologica” 79(2009) nr 2, s. 51-64.

367. Mielcarek Krzysztof ks., „Hierusalem”, „Hierosolyma”. *Starotestamentowe i hellenistyczne korzenie Łukasowego obrazu świętego miasta w świetle onomastyki greckiej*, Lublin 2008.

Rec.: Tronina A. ks., „Scripturae Lumen” 1/2009, s. 677-678.

368. Mielcarek Krzysztof ks., *Obraz Syjonu w Ps 134 źródłem natchnienia dla Łukasza w przedstawieniu roli Jeruzalem w Łk-Dz.* „Roczniki Biblijne” T. 1: 2009 s. 191-200, bibliogr., Sum.

369. M i k o ł a j c z y k Mirosław, *Zarys bibliografii publikacji polskich na temat świątyni jerozolimskiej (1945-2005)*, „Collectanea Theologica” 79(2009) nr 2, s. 133-164.

370. P a c z k o w s k i Mieczysław C. OFM, *Rzeczywistość i symbolika świątyni jerozolimskiej w pismach wczesnochrześcijańskich (II-III w.)*, „Collectanea Theologica” 79(2009) nr 2, s. 77-100.

371. P i e k a r z Danuta, *Mały przewodnik po Nowym Jeruzalem (Ap 21-22)*, „Głos Karmelu” 3/2009, s. 7-9, fot.

372. Ż y w i c a Zdzisław ks., *„Oto wasz dom pozostawiony jest wam pusty” (Mt 23,38). Mateuszowa interpretacja losów jerozolimskiej świątyni Jahwe Izra-elia*, „Collectanea Theologica” 79(2009) nr 2 s. 33-50.

2010

373. A u g u s t y n Józef SJ, *Medytacje jerozolimskie. Świadectwo pielgrzyma*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010, ss. 239 (rozdz. 2: *Święte Miasto Jeruzalem*, s. 55-123).

374. C h r o s t o w s k i Waldemar ks., *Apostoł Paweł wobec świątyni jerozolimskiej według świadectwa Dziejów Apostolskich*, w: *Trud w Panu nie jest daremny (por. 1Kor 15,58). Studia ofiarowane Księdzu Profesorowi Doktorowi Habilitowanemu Janowi Załęskiemu w 70. rocznicę urodzin*, red. Waldemar L i n k e CP, Wydawnictwo Ojców Franciszkanów, Niepokalanów 2010, s. 167-188.

375. J e l o n e k Tomasz ks., *Syjon biblijny*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010, ss. 88, 1 nlb.

2011

376. B a n a s z e k Andrzej ks., *Teologiczny wizerunek Jeruzolimy w dwuczłonowym dziele Łukasza*, w: *„Więcej szczęścia jest w dawaniu aniżeli w braniu ... Księga pamiątkowa dla Księdza Profesora Waldemara Chrostowskiego w 60. rocznicę urodzin*, red. Barbara S t r z a ł k o w s k a , t. 2, Wyd. Stowarzyszenie Biblistów Polskich, Warszawa 2011, s. 545-564.

377. B a r a n o w s k i Michał OFMConv., *Miasto zbudowane z drogocennych kamieni (Iz 54,11-12)*, w: *„Więcej szczęścia jest w dawaniu aniżeli w braniu”. Księga pamiątkowa dla Księdza Profesora Waldemara Chrostowskiego w 60. rocznicę urodzin*, red. Barbara S t r z a ł k o w s k a , t. 2, Wyd. Stowarzyszenie Biblistów Polskich, Warszawa 2011, s. 584-600.

378. M i e l c a r e k Krzysztof ks., *Święte Miasto w pismach Filona z Aleksandrii i Józefa Flawiusza*, w: *„Więcej szczęścia jest w dawaniu aniżeli w braniu”. Księga pamiątkowa dla Księdza profesora Waldemara Chrostowskiego*

w 60. rocznicę urodzin, red. Barbara Strzałkowska, t. 2, Wyd. Stowarzyszenie Biblistów Polskich. Warszawa 2011, s. 1091-1103.

379. R a V a s i Gianfranco kard., *Biblia jest dla ciebie. Mały kurs teologii biblijnej*, tłum. Dorota Stanicka-Apostoł, Hanna Bzikot, Jakub Koralewski, ks. „Dariusz Madejczyk, Wydawnictwo Święty Wojciech Poznań 2011, ss. 365 (*Jerozolima*, s. 85-87).

380. S t e i n Robert H., *Jerozolima*, w: *Słownik teologii św. Pawła*, red. Gerald F. Hawthorne, Daniel G. Reid, red. nauk. wyd. pol. ks. Krzysztof Bardski, Oficyna Wydawnicza „Vocatio”, Warszawa 2011, s. 330-341.

Skorowidz rzeczowy

Apokalipsa św. Jana - zob.: Jerozolima - w Apokalipsie św. Jana; Nowotestamentowa teologia Jerozolimy - w Apokalipsie św. Jana; Syjon - w Apokalipsie św. Jana

BIBLIJNA TEOLOGIA JEROZOLIMY 145, 185, 379

aspekt mesjański 32, 89

doktryna 143, 153, 158, 172, 173, 243, 279; zob. także: Jerozolima - w pismach św. Łukasza, - w Psalmach; Nowotestamentowa teologia Jerozolimy - w Apokalipsie św. Jana, - w pismach św. Łukasza; Starotestamentowa teologia Jerozolimy - w nauczaniu proroków, - w Psalmach

eschatologia 77, 100, 104, 113, 143, 145, 206, 213, 257, 279, 310, 342, 355;

zob. także: Nowotestamentowa teologia Jerozolimy - w Apokalipsie św.

Jana

implikacje 276, 279, 312; zob. także: Jerozolima - cel pielgrzymek, - miejscem dialogu i ekumenizmu; Nowotestamentowa teologia Jerozolimy - implikacje, - w nauczaniu papieża Jana Pawła II

nowotestamentowa - zob. Nowotestamentowa teologia Jerozolimy

problem pokoju 83, 102, 236, 287, 341; zob. także: Jerozolima - miastem pokoju

recepta 144, 152, 159, 162, 163, 177, 214, 238, 279, 315, 316, 355, 358, 370, 378; zob. także: Jerozolima - hasła w encyklopediach, leksykonach i słownikach, - w kulturze europejskiej, - w myśli teologicznej prawosławia; Nowotestamentowa teologia Jerozolimy - w nauczaniu papieża Jana Pawła II; Starotestamentowa teologia Jerozolimy - w nauczaniu papieża Benedykta XVI, - w nauczaniu papieża Jana Pawła II; Syjon - hasła w encyklopediach, leksykonach i słownikach, - w nauczaniu papieża Jana Pawła II; Świątynia jerozolimska - hasła w encyklopediach, leksykonach i słownikach

rozwój - zob. Nowotestamentowa teologia Jerozolimy

BIULETYN BIBLIJNY

soteriologia 30, 83, 184, 216, 237, 254, 279; zob. także: Jerozolima - w życiu Jezusa Chrystusa; Nowotestamentowa teologia Jerozolimy - centrum wydarzeń zbawczych; Świątynia jerozolimska - w życiu Jezusa Chrystusa
starotestamentowa - zob. Starotestamentowa teologia Jerozolimy święte dziedzictwo wszystkich wierzących w Jednego Boga 63, 91, 308
uniwersalizm 46, 58, 82, 128, 130, 273, 286, 315, 317, 318, 327, 340
uwarunkowania 11, 24, 73, 115, 120, 133, 149, 207, 232; zob. także: Jerozolima - historia
wielowymiarowość *sacrum* Jerozolimy 87, 92, 145, 294, 334, 342, 346, 353; zob. także: Jerozolima - Miasto Boże, - Miasto Święte, - Niebiańska, - Nowa, - w życiu Jezusa Chrystusa; Jeruzalem - Niebiańskie, - Niebieskie, - Nowe; Nowotestamentowa teologia Jerozolimy - centrum wydarzeń zbawczych; Świątynia jerozolimska
wyznacznik kultowy 196.

Mirosław Mikołajczyk, Wrocław